יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 297 | Łódź, Wtorek, 26 grudnia 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג ח׳ טבת תרצ״ד | № 297

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

גרויסע היזקות צוליב דער יוד. באיקאט-אקציע

האבען געליטען די שיף-ליניעס אין האמבורג און ברעמען

בערלין, 25 (י.ט.א. טעלעגראפיש)

אפיציעל ווערט פעסטגעשטעלט, אז די שיף-ליניעס פון האמבורג און ברעמען האבען געליטען גרויסע פערלוסטען פון דער יודישען באיקאט-אקציע. אין די אפיציעלע קרייזען האלט מען, אז די יודישע באיקאט-אקציע, האט אין דער וועלט דערגרייכט דעם העכסטען פונקט. די שארפסטע באיקאט-אקציע ווערט געפיהרט אין אמעריקא, וואו דער אנטי-היטלעריסטישער באיקאט האט אנגענומען ברייטע פארמען.

„ברוינע מעסען"

אהן יודישען צוטריט אין דייטשלאנד

בערלין, 25 (י.ט.א. טעלעגראפיש) אלע דייטשע מעסען זענען פראקלאמירט געווארען אלס „ברוינע מעסען", צו וועלכע יודישע פירמעס וועלען נישט צוגעלאזען ווערען.

פראטעסט-פערזאמלונג אין בריסעל

נעגען די אימיגראציע-גזירות אין ארץ-ישראל

בריסעל (י.ט.א.) דא איז פארגעקומען א גרויסער פראטעסט-מיטינג לויט דער איניציאטיוו פון דער ציוניסטישער פעדעראציע, אויף וועלכער עס איז אנגענומען געווארען א שארפע רעזאלוציע נעגען די עליה גזרות און מערפאלגונגען פון די טוריסטען אין א"י. מיט רעדעס זענען ארויס-געטרעטען אנפיהרענדע פערזענליכקייטען פון מזרחי, אלגעמיינע ציוניסטען, רעוויזיאניסטען און פון בלאק פארן ארבייטענדען ארץ-ישראל.

אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע איז רומעניען

די מאכט שטערט נישט די אנטיסעמיטען

בוקארעשט, 25 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די אנטיסעמיטישע סטודענטען פיהרען א שארפע אנטי-יודישע העץ-קאמפאניע נעגען יודישע געשעפטען און נעגען דער יודישער פרעסע. די קוויסטען פערשפרייטען מאסען אנטיסעמיטישע פלוג-בלעטלעך. די מאכט האט ביז איצט נישט אנגענומען קיין נעגען-אקציע.

די אלפוילישע לאנדעס-קאנפערענץ פון „התאחדות" איזווארשא

רעדע פון פרעז. נחום סאקאלאוו

ווארשא, 25 (טעלעפאניש).

היינט האט זיך אין „קאמערטאל"-טעאטער אנגעהויבען די אלפוילישע לאנדעס קאנפערענץ פון דער „התאחדות", צו וועם צו אנגעקומען זענען געקומען קרוב 200 דעלעגאטען פון 140 שטעט. די ערעפענונגס-רעדע האט געהאלטען רעד. יוסף לעווי.

באגריסונגען זענען אנגעקומען פון דער צענטראלע פון קרן היסוד, צענטראלע פון קרן-קימת ציוניסטישע עקזעקוטיווע.

אין נאמען פון „תרבות" האט באגריסט ד"ר זוהר; פון גורדניה — יונה גאלדבערג; פון „ברית עברית עולמית" — ד"ר ארא גסמאן; פון העבריישען לעהרער-פערבאנד — ד"ר ווינבערג; פון „מכבי" וועלט-פערבאנד — דיקעס.

א חוץ דעם זענען אנגעקומען באגריסונגען פון א גאנצע רייה אינסטיטוציעס אין ארץ-ישראל.

נאך די באגריסונגען איז אין זאל אריינגעקומען דער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו, נחום סאקאלאוו, וועלכער האט געהאלטען א שעה'דיגע רעדע.

אויף דער באמיטאג-זיצונג האט ארוו. לעווין דאן געהאלטען א רעפעראט וועגען דער לאגע פון די יודען אין דער גאנצער וועלט. יוסף לעווי האט אפגעגעבען דעם טעטיגקייטס-באריכט פון צ. ק.; ד"ר ליכטענפעלד—דעם פינאנץ-באריכט. ביאלאפאלסקי האט רעפערירט וועגען די געגענווארטס ארבייט.

מארגען הויבען זיך אן די וויכוחים.

יודען אין רומענישען סענאט

מיטגליד פון בוקארעשטער קהלה-פרעזידיום — געוועהלט אלס סענאטאר

בוקארעשט 25 (יט"א טעלעגראפיש)

דער מיטגליד פון בוקארעשטער קהלה-פרעזידיום, זיגמונד אורמאן, איז געוועהלט געווארען אלס סענאטאר אין רומענישען סענאט. אין סענאט איז אויך אריין יוסף בערקאוויטש. ס'איז אויך מעג ליך, אז נאך אנדערע יודען וועלען בעקומען מאנדאטען צום סענאט.

אויך איז ענגלאנד

פערשפרייט זיך דער אנטיסעמיטיזם

לאנדאן, 25 (יט"א טעלעגראפיש) „דזש. קראניקל" ווייזט אין אן ארטיקעל אויף דער פערשפרייטונג פון דער אנטיסעמיטישער פראפאגאנדע אין ענגלאנד. די צייטונג רופט די זיכער-קייטס-מאכט א סוף צו מאכען צו דער שעדליכער אגיטאציע.

הרב יעקב קלעמענס אנגעקומען קיין ארץ-ישראל

ווארשע, (י.ט.א.) פון די קרייזען פון לובאוויטשער רבי'ן טיילט מען מיט, אז עס איז דערהאלטען געווארען א דעפעשע פון תל-אביב, דאס קיין ארץ-ישראל איז אנגעקומען הרב יעקב קלעמענס, וועלכער האט מיט א צייט צוריק פערלאזען סאוויעט-רוסלאנד.

M. Przygórski

ערשטקלאסיגער דיפלאמירטער קירזשנער-אטעליער

פיהרט אויס אלערליי פעלץ-אויסארבייטונגען

פונקטליכע און רעעלע אויספיהרונג

פעטריקאווער 37, טעל. 176-34

Dr Wajnberg

ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלערא קראנקהייטען

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 45 טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

בעקאנטמאכונג.

די פערוואלטונג פון „ליגת משמורים" מאכט בעקאנט, אז היינט דינסטאג, דעם 26 דעצעמבער 1933 4 א זייגער נאכמ. צום ערשטען טערמין און 6 א זייגער אווענד צום צווייטען טערמין גילטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער קומט פאר אין איינענעם לאקאל ושעלנא 26, פראנט, ערשטער שטאק, די יעהרליכע

אלגעמיינע פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) ערעפענונג פון דער פערזאמלונג. 2) וואהלען פון א פרעזידיום. 3) קאסע און טעטיגקייטס-בעריכט. 4) בעריכט פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע. 5) בודושעט פארן יאהר 1934. 6) וואהלען פון א פערוואלטונג, קאנדידאטען, רעוויזיאנס-קאמיס און שידס-געריכט. 7) פרייע פארשלעגען.

די פערוואלטונג.

6938

וויכטיג פאר דער לאדזשער בעפעלקערונג

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז איז ערעפענט געווארען דאס

אמבולאטאריום

ביים פעראיין „עזרת עניים"

נארלודסקא 8, טעל. 153-99

וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן ארט פון 9 פריה ביז 7 אוו.

שיקט ארויס דאקטוירים - ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים

ווי אויך דענטיסטישע הילף

זשעטשוקעס אין דער אמבולאטאריע און אויסער דער אמבולאטאריע פאר א מיניטעלען אפצאהל נעהמט אויך אן געבורטען און אלע אריין אנאליזען. מינימאלע אפצאה-לונגען.

די פערוואלטונג.

פאר גאלד, בריליאנטען, בזשוטעריע און לאמבארד-סווטעס צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

מזל-טוב! א הארציגען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער חשוב'ן חבר פון דער פאלקס-פארטיי, לאטער פון די קוכען פון דער געזעלשאפט „ונתן לחם"

ח׳ ליבוש ביימאן און פרוי

צום נעבורט פון זייער ניי-געבוירענע טאכטער

מיר ווינשען אייך א גליקליכע און גרינגע דערציהונג.

אין נאמען פון דער פערוואלטונג פון לאדזשער צענטראלען ראד-פארקעהר, פילסודסקיעגא 43

פרעזעס אהרן גראסמאן.

6967

שייטלען

צו בעקומען

קערש,

סהווערא 15

הרב ר׳ זעליג ראזענשטיין

וואס האט געוואוינט פולנאצנא 4, האט זיין בית-דין-שטוב נאוואמיעסקא 19

2-טער הויף, לינקס, 2-טער שטאק, וו. 55

דורכגאנג אויך דורך פולנאצנא 6, ערלעדיגט צו יעדער צייט אלע ארט רבנישע אנגעלעגענהייטען.

6939

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 6—9 אבענד.

זונטאג פון 10—1 בײטאג.

אלע ארט אנאליזען.

פאר ארבייטסלאזע לעסשניצע-פרייזן

בעקאנטמאכונג

צו דער יוד. בעפעלקערונג!

די פערוואלטונג פון פליישער-הורטאווניקעס-פעראיין האט בעקומען די ערלויבניש פון דער מאכט, אז היינט אווענד זאל ערלויבט זיין צו שעכטען אין די לאדזשער שאכט-הייזער. מיר מאכען דעריבער בעקאנט דער לאדזשער בעפעלקערונג, אז

מארגען מיטוואך, וועלען זיך איך אלע לאדזשער יוד. יאטקעס געפינען

פרישע כשר פלייש

די פערוואלטונג פון פליישער-הורטאווניקעס - פעראיין פאדזשעטשנא 10.

6964

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 71 יאהר מיין ליבע פרוי אונזער טייערע מוטער, שוויגער-מוטער, גרויס-מוטער

נ.ע. שרה רבקה אשת ר׳ אליהו נ״י ביין

(בת ר׳ יוסף הלוי ז״ל יאסקאוויטש)

די לוי׳ קומט פאר היינט, דינסטאג, ח׳ טבת תרצ״ד 1 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז אגראדאווא 8, וועגען וואס עס טיילען מיט

די טיפטרויערנדע פאמיליע

יעהרליכע קאנפערענץ פון דער ציוניסטישער פעדעראציע נעכטען געעפענט אין לאנדאן

ד"ר חיים ווייצמאן פרעזידענט פון דער פעדעראציע

לאנדאן, 25 (י.ט.א. טעלעגראפיש) נעכטען איז געעפענט געווארן די יעהרליכע קאנפערענץ פון דער ציוניסטישער פעדעראציע. מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען: ד"ר חיים ווייצמאן, פראפ. בראדעצקי, בן גוריון, לאקער א. אנד.

דר. חיים ווייצמאן איז געוועהלט געווארען אלס פרעזידענט פון דער פעדעראציע.

געשטארבען א יודישער צייטונגס-פערלעגער

טשערנאוויץ (יט"א) אין עלטער פון 66 יאהר איז פלוצים געשטארבען דער יודישער „צייטונגס-קעניג“ אין טשערנאוויץ מענדעל אבראהאם.

מענדעל אבראהאם, וועלכער איז אמאל געווען א צייטונגס-פערקויפער, האט זיך מיט דער צייט ארויפגעארבייט, ער האט געגרינדעט אנ'אייגענעם פערלאג און אין שפעטער געווארען דער אייגענטימער און ארויסגעבער פון דריי גרויסע יודיש-דייטשע טאגצייטונגען: „טשערנאוויצער אלגעמיינע צייטונג“, „טעמפא“ און „עקסטרא-בלאט“.

אגודה-זידלונג אין כפר-סבא

ירושלים (יט"א) אין צענטער פון כפר-סבא האט דער קרן-הישוב פון דער אגודת ישראל פרובירט א גרעסערן בארען-שטח, וועלכען עס איז שוין צוגעטרעטען צו בעארבייטען א גרופע יונגע אגודה-מיטגלידער, וואס האבען בעקומען זייער הכשרה אין דייטשלאנד און פוילען. די גרופע בעשטעהט דערווייל פון 20 יונגעלייט.

אנ'ערקלערונג פון דער דייטשער גראסמאן-גרופע

בערלין, (יט"א) מיט א צייט צוריק האט זיך אין דייטשלאנד קאנסטיטואירט א „שטאטס-ציוניסטישע ארגאניזאציע“ וואס איהר פראגראם דעקט זיך מיטן פראגראם פון דער „יודישער שטאטס-פארטיי“ (גראסמאן-גרופע).

לעצטענס האט זיך אין ווינער ארגאן פון דער יודישער שטאטס-פארטיי „דער יודענשטאט“ בעוויזען א נאטיץ, לויט וועלכער דער פערטרויענס-מאן פון דעם בלאט פאר דייטשלאנד איז דער פארזיצער פון דער „שטאטס-ציוניסטישער פארטיי“, ה' אדאלף הירשפעלד.

אין צוזאמענהאנג דערמיט זענען די פיהרער פון דער ארגאניזאציע ארויסגערופען געווארען אין דער געהיים-פאליציי צו געבען אויפקלערונגען, וואס פאר א שייכות זייער ארגאניזאציע האט מיט דער רעוויזיאניסטישער פארטיי אדער מיטן ווינער וואכענבלאט „דער יודענשטאט“.

אין רעזולטאט פון דער דאויגער אנפראגע, האט די „שטאטס-ציוניסטישע ארגאניזאציע“ פערעפענטליכט אנ'ערקלערונג, אין וועלכע עס ווערט צוו. אנד. געזאגט, אז די „ארגאניזאציע שטעהט נישט אין קיין שום פערבינדונג מיט דער רעוויזיאניסטישער וועלט-בעוועגונג. הגם אין די הויפט-פראגראמאטישע פראגען פון ציוניזם איז זי מסכים מיט דער רעוויזיאניסטישער וועלט-בעוועגונג, שטייט זי אבער נישט מיט איהר אין קיין שום ארגאניזאטארישער אדער וועלכער עס איז אנדער פערבינדונג. בעזונדערס אונטערשיידעט זיך די שטאטס-ציוניסטישע ארגאניזאציע פון דער רעוויזיאניסטישער וועלט-בעוועגונג אין דער איינשטעלונג צו אינערליך דייטשע פראגען. זי האלט עס פאר אונפאר-אייננבאר מיט'ן ציוניזם, אז עס זאלען אונטער-גענומען ווערען וועלכע עס איז אנגריפען אדער אריינמישונגען אין אינערליך-דייטשע פראגען“.

לסוף ווערט אין דער ערקלערונג געזאגט, אז די שטאטס-ציוניסטישע ארגאניזאציע האט נישט קיין שום איינפלוס אויף דער רעדאקציע פון ווינער „יודענשטאט“ און אז פאר דער נאטיץ, וואס איז געווען געדריקט אין נומער 31 פון דעם דאזיגען וואכענבלאט, האט די רעדאקציע נישט געהאט נישט קיין ערלויבניש און נישט קיין צושטימונג פון דער שטאטס-ציוניסטישער ארגאניזאציע אדער פון איהר פארזיצער.

יודישער בירגערמייסטער אין אנ'אמעריקאנער שטאט

ניו-יארק (יט"א) פון דער שטאט קארנוואל אין שטאט אנטאריא ווערט מיטגעטיילט, אז בעת די דארט לעצטענס פארגעקומענע מוניציפאל-וואהלען אויף א ווייטערע קאדענץ איז אויסגע-וועהלט געווארען דער ביז איצטיגער יודישער בירגער-מייסטער פון דער שטאט אהרן הארענוויק.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, ד. 26 דעצעמבער 1933

9,00 צייט-סיגנאל, 9.05 גימנאסטיק, 9,20 גראמאפאן, 9,35 ידיעות, 9,40 גראמאפאן, 9,50 הויזווירטשאפט, 10,05 גאטעסדינסט, 11,57 צייט-סיגנאל, 12,10 ידיעות, 12,15 קאנצערט, 2,00 גראמאפאן, 2,15 פוילישע מוזיק, 3,00 גראמאפאן, 3,20 גראמאפאן, 4,00 אוידיציע פאר קינדער, 4,30 גראמאפאן, 4,45 ליטעראַרישע פערטעלשעה. 5,00 רעפעראט, 5,15 קאנצערט, 6,00 אוידיציע, 6,40 קאנצערט, 7,05 ספארט, 7,10 פערשידענעס, 7,40 רעפערטואר פון די טעאטערן, קאמוניקאט פון לאדז, 7,45 פעליעטאן, 8,00 אפערעטקע, ספארט, ידיעות, 11,00 טאנץ-מוזיק.

* * *

פון אויסלאנד

5,30 רוים – קאנצערט, 7,00 וויען – קאנצערט, 8,05 פראג – קאנצערט, 8,10 חיליווערסום – שאסאן-קאנצערט, 8,40 מיילאנד–אפערעטקע.

מארגען רעפעראט פון מארק טורקאוו

מארגען מיטוואך 9 אווענד וועט געהאלטען ווערען אין פילהארמאניע זאל א זעהר העכסט אינטערעסאנטער רעפעראט פון מארק טורקאוו אויף ד. ט.: „מארגען ווידער קריג“.

אין זיין רעפעראט וועט מארק טורקאוו איבערגעבען זיינע איינדריקען וועלכע ער האט אדורכגעלעבט אין זשענעווע, די אונטער קוליסען פאליטיק פון פעלקער-בונד און בכלל ווי עס ווערט געשמידט די וועלט פאליטיק.

אין זיין רעפעראט וועט מארק טורקאוו בעריהרען פאלגענדע טעמען: דער פעלקער בונד פון שטרעזמאנען ביז היטלערן, מלחמה-העצער, וואס פרעדיגען שלום און „פאציפיסטען“ וואס גרייטען צו א מלחמה, דער האקענקרייץ אינ'ם פעלקער-בונד, פנים אל פנים מיט געבעלסען, די יודישע לאגע אין דייטשלאנד און דאס געוויסען פון דער וועלט, יודישע דיפלאמאטיע און יודישער גורל, דער רב פון אויסטראליען און דער היטלער מי-ניסטער, „316 מיניסטארען“. אייראפא די ביזט פערלוירען, צי געפינען מיר זיך טאקע ערב א נייע מלחמה?

ווי עס איז צו זעהן האט דער רעפעראט ארויסגערופען א גרויס פעראינטערעסירונג.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע“ נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84

אויפטריטע פון

בן-ציון וויטלער

צוזאמען מיט'ן „פילהארמאניע“-אנסאמבל. דער גרעסטער סוקצעס!
אזעלכעס האט נאך לאדז נישט געזעהן! שטורמישע אוואציעס! געוואלדיגער ערפאלג!

היינט, דינסטאג, 12 בייטאג ספעציעלער פריהמארגען
צו ביליגע פרייזען פון 50 גר. ביז 1.50 זל. די גרעסטע טעאטער-סענסאציע!

„באנדיט-דזשענטעלמען“

סענסאציאנעלע פיעסע אין 3 אקטען פון ח. זאגראניטשני.

8-ונג, זגערדזש! היינט, דינסטאג, 9 אוונט אין דייטשן זאל, פילסודסקיעגא 17
נור איין אויפטריט פון בן-ציון וויטלער אין די שענסטע אפער.

גאליציאנער חתונה

Varieteé-Dancing
TABARIN
Narutowicza 20.

יו'מדינער פראגראם פון אטראקציעס
4 BRAUN
4 FERNANDO
3 HARRYS
LEO SPARI
ווי אויך דער אויסגעצייכענטער ארקעסטער
„The Weinroth Band“
טעגליך פון 5-8 „Five“, קאנסומציע 80 גר.
ארטיסטישע אויפטריטען 10 א זייגער.
קאבארעט-דאנסינג
מיר לאדען איין אייך אויף די פרייליכסטע
סילוועסטער-נאכט
אין „טאבארין“!
א ים פון איבעראשונגען!
מ'בעט צו רעזערווירען טישלעך.

Dr. med.
Z.Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 11-1 און פון 2-3 נאכמ.

דר. ווייצמאן וועגען מענשען, וואס טראכטען וועגן מיליאנען און איגנארירען דעם פאקט, אז א"י נעמט אויף טויזענדער

לאנדאן (יט"א) ד"ר חיים ווייצמאן, דער פיהרער פון צענטראל-אמט ביי דער יודישער אגענץ פאר דער קאלאניזירונג פון די דייטשע יודען אין א"י און דער פארשטעהער פון דער יודישער אגענץ אין ביוראס פון פערוואלטונגס-קאמיטעט פאר די דייטשע פליטים ביים פעלקער-בונד, האט געהאלטען א רעדע אין דעם אנגלא פאלעסטינען-קלוב, נאכדעם ווי עס איז ארויסגעטרעטען מיט א בעגריסונג דער פיהרער פון די דייטשע ציוניסטען ה' קורט בלומענפעלד.

ה' בלומענפעלד האט דא גערעדט וועגען דער שטרעבונג צו זיכערהייט צווישען געוויסע יודען, — האט ערקלערט ד"ר ווייצמאן, ער האט זיי פערגלייכט צו דעם מיטעלשטאנד. די שטרעבונג נאך זיכערהייט איז בכלל כאראקטעריסטיש, נישט נאר פאר יודען, נאר פאר דעם מיטעלשטאנד בכלל. עס איז פארהאן א פיל פערקשב'טע אפאזיציע געגען ארץ-ישראל, האט ווייטער ערקלערט ד"ר ווייצמאן, און עס ווערען ארויסגערוקט אנדערע פראיעקטען ווי בירא-בידזשאן, א"גענטינע א. אז. וו. מען רעדט וועגען שטאלק, אז עס איז געלונגען צו בעזעצען 80 פליטים אין א"גענטינע. זיי איגנארירען אבער דעם פאקט, אז א"י האט אויפגענומען טויזענדער, זיי ווילען בלויז וויסען, צי קען א"י אויפנעהמען א מיליאן. זיי בעגרייפען נישט, אז קאלאניזאציע שטעלט מיט זיך פאר אנ'אגאנישען פראצעס; זיי מיינען, דאס עס וועט זיך געפינען א רעגירונג, וואס וועט נעהמען די יודען פאר דער האנד און וועט זיי זאגען, אז זיי זאלען זיך פיהרען ווי ביי זיך אין דער היים. א וועלכע לענדער זענען נישטא. אין לאנדאן איז פארגעקומען א קאנפערענץ, אויף וועלכער עס זענען געווען רעפרעזענ-טירט 17 רעגירונגען און זיי האבען ערקלערט: מיר האבען נאר אייך די גרעסטע סימפאטיע, אבער די וועלט איז איבערפולט. עס איז נישטא קיין ליידיג פלאץ. מען דארף די ערשט געפינען. בלויז לארד סעסיל האט אונז עטוואס ערמוטיגט, דאס איז די ווירקליכקייט. האט ערקלערט ד"ר ווייצמאן, אין דער פאנטאזיע פון געוויסע מענשען געפינט זיך אנ'עקזאטיש לאנד, וואו מען קאן בעזעצען מיליאנען יודען.

זייט דער עמאנציפאציע איז די שטרעבונג פון די יודען געווארען זיכערהייט — האט ערקלערט קורט בלומענפעלד אין זיין בעגריסונג. זיי האבען געאורטיילט וועגען אלץ פון דעם שטאנדפונקט און האבען זיך נעגאטיוו בעצויגען צו אלץ, וואס עס האט געקאנט בעדראהען זייער זיכערהייט, צום ביישפיל. צום ציוניזם.

עס איז געקומען דער אויפשוואונג, און די יודען האבען אנגעהויבען לעבען. אבער דאס לע-בען איז א געגענזאץ צו זיכערהייט. יעדען טאג און אומעטום, פרייוויליג און אונפרייוויליג זענען די יודען געצוואונגען אלץ מעהר אין א נייעם געטא. אומעטום פלעגען זיך די יודען אלץ שטארקער פערטיידיגען. די ארגאניזירונג מאכט אבער אונ-מעגליך די אסימילאציע, ווען אפילו די ארגאני-זאציע שטיצט זיך אויף אנטי-ציוניסטישע יסוד-דות. פון דעם דאזיגען שטאנדפונקט איז אפילו דער צענטראל-פעראיין פון דייטשע בירגער פון יודישען גלויבען א נאציאנאל יודישע ארגאני-זאציע.

שוין מיט א צייט צוריק האט א"י געגעבען די פראקטישע לעזונג און איצט קען א"י געבען די דייטשע יודען די זיכערהייט, וועלכע זיי בע-געהרען. ווען דאס יודענטום וואלט געגעבען פאר א"י דאס אלץ, וואס מען האט געקאנט געבען זייט 1897, וואלטען פיל זאכען געווען מעגליך. יע-דענפאלס אבער איז דאס אויפנעהמען דורך א"י אין משך פון איינציגע חדשים 30.000 יודען א קאלאסאלע דערגרייכונג.

מען דארף געדענקען, דאס די א"י-יודען קומט אויס צו לעבען געגענזעצליך נישט פון פולער זיכער-הייט, אבער פון פרייהייט. פרייהייט און זיכער-הייט זענען אומפעראיינבאר. פרייהייט מוז מען פאר זיך אויסקעמפען און די פראגע איז, צי זע-נען די יודען פעהיג צו רידיקירען מיט זייער זי-כערהייט, כדי צו לעבען אנ'אייגען לעבען. דער קאמף אין א"י קומט איצט פאר צווישען די, וועל-כע ווילען פערלייגען די בעדינגונגען, וועלכע האבען עקזיסטירט אין אייראפע פאר די לעצטע 50 יאהר, און די, וועלכע ווילען א נייע יודיש לעבען, — האט ה' בלומענפעלד פערענדיגט.

פראף. רונדוויל — די שוועסטער-טאכטער פון לארד באלפור — וועלכע איז אין זשענעווע בע-קאנט אלס „באטר.דאם דע דשיזור“, האט געפיהרט דעם פארזיץ, פראף. רונדוויל האט אויסגעדריקט איהר סימפאטיע פאר די יודישע שטרעבונגען אין א"י און האט בעטאנט, אז עס איז א פליכט פון אלע רעכט-דענקענדע מענשען צו שטיצען דעם אויפ-בוי פון דער יודישער נאציאנאלער היים.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
עלעקטרא-אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90
נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע
אויפנעהמס-שעה'ן פון 8-1 מיטאג און 5-9 אוונט

ד"ר העלער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
8 טראגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8-11 און פון 4-8 אוונט,
זונטאג פון 11-2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

ווי זעהט עס אויס אין סאוויעטען-פערבאנד

ג. פרעמיער הערי'א דערציילט וועגען זיינע ערפאהרונגען

הערי, דער בעריהמטער פראנצויזישער פאליטיקער האט געהאלטען א רעפעראט וועגען ראטענפערבאנד, וואס ער האט נישט לאנג בעזוכט. הערי האט אנגעהויבען פון דער דערקלערונג, אז ער איז גרייט איינצושטעלען זיך פאר זיינע מיינונגען וועגען ראטענפערבאנד, אומבעאכט אויף די בעליידיגונגען און דראהונגען, וואס ער האט אויסצושטיין מצד די חייסגווארדייער.

אפשטעלענדיג זיך אויף דעם אומגעהייערען וואוקס פון דער אינטערנאציאנאלער השפעה פון ראטענפערבאנד, האט הערי בעטאנט, אז ביי דער איצטיגער סיטואציע, וואס איז אזוי אנגעלאדען מיט סכנות שטייט דער ראטענפערבאנד פעסט אין שוץ פון דעם שלום.

אריבערגייענדיג צו די איינדריקען פון זיין לעצטען בעזוך אין ראטענפערבאנד און פערגלייך מיט די איינדרוקען, וואס ער האט ארויסגעטראגען פון סאוויעטענלאנד אין יאהר 1922 זאגט הערי:

ס'איז נישטא קיין צווייט לאנד, וואס וועגען איהם זאל מען שרייבען מעהר שטות'עריין ווי וועגען רוסלאנד. דער פאליטישער פאנאטיזם אינטערווענירט ביי אלעמען. פאר איינינע איז רוסלאנד אן אביעקט פאר א מין מיסטישען קולט, פאר אנדערע שם'ט עס ווי א לאנד פון גרויל. אט איז ערשט געפיהרט געווארען א גאנצע קאמפאניע ארום דעם כלומרשט'ען הונגער אין אוקראינע. א הונגער האב איך טאקע געזעהן — צוריק מיט 10 יאהר, ווען פערשידענע רעטונגס-מיסיעס, און בעזונדערס די אמעריקאנער, האבען געארבייט כדי איהם צו מילדערן. דאסמאל, דורכשניידענדיג אוקראינע אין פערשידענע ריכטונגען, האב איך אזוינס נישט בעמערקט. ס'זענען אוודאי געווען דא און דארט פראוויזאציע-שוועריגקייטען און נישט גענוגענדיגע פראדוקציע, ענטשטאנענע דא צוליב פוילקייט, דארטען פון בייזע כוונות. הונגער האב איך אבער אין ערגעץ נישט ענטדעקט, אפילו נישט אין די דייטשע דערפער, אויף וועלכע מ'האט מיר בעזונדערס אנגעוויזען, און וועלכע כ'בין דערפאר געפאהרען אנקוקען. דאס וואס כ'האב אין זיי יא קלאר בעמערקט — דאס איז א היטלעריסטישע קאמפאניע אויף צו שטיצען דעם בולט'ן „דראנג קיין מזרח". אין דייטשלאנד און אפילו אין פראנקרייך האט מען פערשפרייט א בראשור מיט א צייכענונג פון א טויט קינד אויפן טאוועל. די דאזיגע כלומרשטע פאטאגראפיע איז א פעלשונג פון אן אלטער פאטאגראפיע צוריק מיט 10 יאהר, אויפגענומען אין דער צייט פון ווירקליכען הונגער. דאס דאזיגע בילד האב איך געזעהן — יעדער קען עס דארט אנקוקען — אין מוזיי פון דער רעוואלוציע אין מאסקווע.

די דאזיגע היטלעריסטישע קאמפאניע איז אויך דער טיפער זין פון דער אויפרעגונג, וואס הערשט אין איצטיגען מאמענט אין ראטענפערבאנד נעגען דייטשלאנד. די דאזיגע פיינדשאפט — ס'איז כדאי דאס צו וויסען — שטעלט מיט זיך איצט פאר איינעם פון די עיקר-עלעמענטען פון דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק.

ס'איז זיכער, אז פאר אן אבסערוואטאר איז דאס היינטיגע רוסלאנד — בענוצענדיג די דאזיגע אומפינקטליכע, אבער בעקוועמע בעצייכנונג — א זעלטענער עקספערימענטען-געביט. איך פערזענליך האב איהם שטודירט מיט דער קאלטבלוטיגקייט פון אן אלטען אדמיניסטראטאר. כ'בין אויסגעשטאנען דעם קלאסישען חוזק. איהר געדענקט אוודאי וועגען דער רייזע, וואס דער פירשט פאטיאמקין, גריגארי אלעקסאנדראוויטש, האט איינגעארדענט פאר קאטערינע דער צווייטער איבער'ן בעצוואונגענעם קרים — דאן זענען כלערליי שפיצלעך צוגעגרייט געווארען פאר אירט וועגען. איך זאג אבער דרייסט, אז איך האב ארומגעריזט גאר אנדערש, — ווי א מענש, וואס האט ליב דעם אמת און זאגט איהם ארויס, נישט זארגענדיג דערפאר, צי עס וועט אויסנעמען אדער נישט.

די סאוויעטישע דערפאהרונג דארף מען פאר יעדען פרייז שטודירען און צוליבן פשוט'ן שכל, — דער ראטענפערבאנד ציילט היינט, לויט דער סטאטיסטיק פון 1-טען יאנואר 1931 — 161 מיליאן איינוואוינער. פאר פינף יאהר, פון 1926 האט זיך די בעפעלקערונג פערגרעסערט אויף 14 מיליאן, אלזא דורכשניטליך אויף 2,800,000 איינוואוינער א יאר. דער פראפעסאר א נ ד ר ע פ י ע ר, וועלכען איך האלט פאר איינעם פון די בעסטע [illegible] און [illegible] פראגען, שרייבט:

„אויב דער דאזיגער טעמפ פון צוואוקס וועט זיך נישט פערלאנגזאמען, וועט דער פערבאנד אין מיטן 20-סטען יאהרהונדערט ציילען אומגעפעהר 227 מיליאן איינוואוינער!". אזוינע ציפערן פאר זיך גופא צווינגען שוין צו טראכטען. ס'איז נישט איבעריג צו אבסערווירען נעענטער די דעמאגראפישע בעוועגונג (צאל-פליסיגקייט פון פאלק): פון 1914 ביז 1920 האט די בעפעלקערונג פערלוירען 4 מיליאן מענשען צוליב דער וועלט-מלחמה, בירגער-קריג און הונגער. נאר פון יאהר 1920 איז פארגעקומען א בעדייטענדע אפכאפונג. דער דורכשניטליכער צוואוקס פון פאר דער מלחמה פון 16,9 אויף 1000 איינוואוינער שטייגט אויף 22,7 אין 1926. אט איז אן ערשטער פאקט, — אן ערשטער רעזולטאט פון דער ערנסטער פערקלענערונג פון דער שטערבליכקייט, ספעציעל צווישען קינדער.

ס'איז אינטערעסאנט צו בעמערקען דעם צוזאמענשטעל פון דער בעפעלקערונג. אין 1920 האט דער דארפישער עלעמענט אויסגעמאכט 84,3% פון דער אלגעמיינער בעפעלקערונג; אין 1926 איז ער אראפגעפאלען אויף 82.1% און אין 1930 אויף 81,3%. אזוי-ארום האט די ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע און דער פינפיאהר-פלאן פערקלענערט די דארפישע בעפעלקערונג אבער סך-הכל אין זייער א קליינער פראפארציע. די לאנדווירטשאפט בלייבט די הויפט-בעשעפטיגונג אין ראטען-פערבאנד.

ווי איז די לאנדווירטשאפט ארגאניזירט? ס'וואלט געווען אומפינקטליך, ווען מ'זאגט, אז דער סאוויעטישער רעזשים האט אפגעשאפט דאס אינדיווידועלע אייגענטום. עס עקזיסטירט נאך דארט אויף 30 פראצענט. דאס, וואס דער סאוויעטישער רעזשים האט פערבאטען — איז די בעלי-גוף פים-סיסטעם, ס'הייסט פון לאנדווירטען, וואס בעשעפטיגען אנדערע פויערים פאר'ן אייגענעם נוצען. די פויערים, וואס האבען זיך אפגעזאגט פון אינדיווידועלן אייגענטום, ארבייטען אין קאמונעס, וואס הייסען „קאלכאז", די קאמונעס אבער גופא נעהמען אן פערשידענע פארמען, אפהענגיג דערפון, צי זיי האלטען זיך שטרענג ביים קאמונע-רעזשים, ביי אן אויסגעארבייטען סטאטוט אדער ארטעל. צוויי פאקטען איז אבער נויטיג צו געדענקען: 1) נאכדעם ווי די קאלווירטניקעס גיבען אוועק דער מלוכה, וואס איהר קומט, פערטיילען זיי דעם רעשט צווישען זיך און קענען דערמיט דיספאנירען. אין די געגענטען, וואס האבען אויסגעפילט זייערע התחייבות'ן לגבי דער מלוכה, קענען די פויערים פריי פערקויפען זייער תבואה. עס זענען פאר זיי דא מערק אין די שטעט. 2) אויפ'ן סמך פון די לעצטע רעזאלוציעס מעג דער קאלווירטניק בעזיצען אן אינדיווידועלע הויז, א גארטען און איינינע בהמות, פערבאטען זענען בלויז פערד און מעכאנישע מכשירים.

דער קאלווירט איז א מלוכהשע ווירטשאפט. דאס רוב פון גרויסען פערנעהם, ארגאניזירט מיט מאדערנסטע איינריכטונגען. עס ווערט דארט ברייט אנגעווענדט דער אעראפלאן — און ווי מען האט מיר געזאגט — אפילו צום פערזייען.

אין אלגעמיין אינדוסטריאליזירט זיך די לאנדווירטשאפט. אגב איז עס דאס געזעץ פון דער גאנצער סאוויעטישער עקספאנסיע. מיט'ן אויטאריטעט פון דער וויסענשאפט איז בעשאפען און ענטוויקעלט געווארען א קאלאסאלע בעוועגונג, וואס כאפט ארום סיי די מיטגלידער פון דער וויסענשאפטס-אקאדעמיע, סיי די ארבייטער. ביי די לעצטע איז אפילו איינגעשטעלט א גאנצע סיסטעם פון רעוואליזאציע. די ראטען-רעפובליק איז נישט קיין רעזשים פון גלייכהייט. זי פערשטייט ווי צו בעהאנדלען יעדען לויט זיין ארבייט.

דאס איז דער הויפט-פרינציפ פון סטאלינ'ס דאקטרין. אויף די דאזיגע פאסטולאטען איז אויפגעבויט געווארען א גאנצע אינדוסטריע, אפט מיט דער מיטהילף פון אויסלענדישע אינזשינירען. זי בעשטייט, מינדסטענס, פון דריי הויפט-גרופעס: אוקראינישע, אוראלער און סיבירער. א בעזונדערס האב איך בעזוכט דעם דניעפערבוי, די הידראצענטראלע, וואס איז בכוח צו ליפערן 750,000 פערד-קראפט.

הערי'א האט אויך דערציילט וועגען דעם קאמף קעגן ביוראקראטיזם, געבראכט ציפערן וועגן דעם וואוקס פון ארויסבעקומען קויהלען, נאפט, דער פראדוקציע פון אויטאמאבילען, טראקטארען, עלעקטרישער ענערגיע, דערציילט וועגען דעם בוי פון די מאגניטאגארסקער און קוזנעצקער קאמבינאטען, פון דעם קאנאל צווישען באלטישען ים און דעם ווייסען, זיך אפגעשטעלט אויף דעם ענטוזיאזם פון די ארבייטער פון ס.ס.ס.ר., וואס די ארבייט איז פאר זיי געווארען אנ'עהרענזאך. מ'קען נישט — נישט ענטציקט ווערען פון דער דאזיגער גבורה! — האט הערי'א ערקלערט.

אויב מיר ווילען נאך צוגעבען, אז דער ראטענפערבאנד האט איינגעפיהרט 7-יאהריגע צוואנגס-בילדונג און אז ער האט אויפגעבויט א הערליכע ארמיי, איז שוין לייכט צו פערשטיין, אז ער שטעלט מיט זיך איצט פאר א וועזענטליכע קראפט אויף דער וועלט.

בעזונדערס אויספיהרליך האט הערי'א זיך אפגעשטעלט אויף דער טעכנישער בעוואפענונג און דער מאטאריזאציע פון דער רויטער ארמיי, וואס גיט איהר א הויכע שלאגפעהיגקייט. די סאוויעטישע אוויאציע איז א כוח אין לופט, דער סאוויעטישער זעלנער איז שרעקליך צוגעבונדען צו זיין ארמיי, די רויטע ארמיי איז ארומגערינגעלט מיט ליבשאפט און אכטונג.

אונטערפיהרענדיג א סך-הכל, האט הערי'א דערקלערט, אז אומאפהענגיג פון דער פערשידענער פאליטישער ארדענונג פון פראנקרייך און ראטענפערבאנד, קען מען נישט איגנארירען דאס אומגעהייערע לאנד, וואס איז בעהערשט פון א דערהויבענעם ברען, פון א ווילען צו מעשים און פון א רעוואלוציאנערען דינאמיזם, וועלכער בעוועגט פאראויס א רעפובליק, וואס איז געבויט אויף ארבייט, אויף אכטונג צו ארבייט, קען דרייסט קוקען אין דער צוקונפט אריין. דער ראטענפערבאנד וויל שלום און מיט א מערקווירדיגער איינגעשפארטקייט גיט ער זיך נישט אונטער די פראוואקאציעס. די געזעלשאפטליכע מיינונג פון פראנקרייך, האט הערי'א פערענדיגט, דארף דאס אלץ גרונדליך דורכטראכטען און פערשטיין די נויטווענדיגקייט פון א התקרבות מיטן ראטענפערבאנד אין די אינטערעסען פון שלום און פון פראנקרייך.

די בעוועגונג געגען יודישען גייסט

און די אנטיקריסטליכע בעוועגונג אין דייטשלאנד

מיר האבען שוין געשריבען וועגען דער שטארקער בעוועגונג אין היטלעריזם, וואס האט דעם ציל נישט נאר אויסצוראטען די יודען, נאר אויך צו ענטיודישען דאס קריסטענטום. די דאזיגע בעוועגונג וויל צונעהמען ביים קריסטענטום אלץ דינג, וואס איז אין דער קריסטליכער רעליגיע אריין פון יודישען גייסט און גייט אפילו אזוי ווייט, אז זי לייקענט אפ די יודישע אפשטאמונג פון קריסטוסען.

עס איז ווערט אנצווייזען, אז אט די אנטי-קריסטליכע בעוועגונג וואס איז ענג פערבונדען מיט'ן אנטיסעמיטיזם, איז אין דייטשלאנד געווען פערשפרייט נאך פאר'ן קריג, שוין דעמאלט האט זיך בעוויזען א בעדייטענדע ליטעראטור, וואס איז געווען געגען אלטען טעסטאמענט און שוינט אויך נישט דעם נייעם. אלס בייספיל פון דאזיגער ליטעראטור קען דינען די ציטאטע פון זשורנאל „דויטשע וואכט": מיר ווילען נישט צוגעבען די יודען קראפט דערמיט, וואס מיר לייענען זייער ביבעל. מיר לייקענען דעם אלטען טעסטאמענט, די 10 געבאטען, וועלכע עס האט די געגעבען משה, מיר פערשפרעכען נישט צו בעזוכען די קלויסטערס וואו עס ווערט דערמאנט דער נאמען פון „קריסטוס". עס זענען ענטשטאנען א רייהע ארגאניזאציעס און קרייזען, וועלכע האבען פראפאגאנדירט צוריקצוקעהרען צו די רעליגיעזע פארשטעלונגען פון די אלטע גערמאנער, צום אויפלעבען דעם קולט פון וואטאנען.

די דאזיגע בעוועגונג האט זיך בעדייטענד פערשטארקט אין דער צייט פון נאך דעם קריג. אלע געזעלשאפטליכע קרייזען, וואס זענען געווען נישט צופרידען מיט דער רעפובליק האבען זיך איינגאנצען סאלידאריזירט מיט'ן אנטיסעמיטיזם, טייל מאל אין די ערגסטע פארמען פון דער דאזיגער בעוועגונג, דאס האט געבראכט צום פערשטארקען פון די אנטיקריסטליכע טענדענצען. די ליטעראטור פון דער דאזיגער בעוועגונג האט בעקומען אלץ מעהר אנהענגער און איהר ווירקונג איז בעדייטענד געוואקסען. דער בעוואוסטער אריענטאליסט העליטש שרייבט אין זיין בוך „די גראסע טאוישונג", וועלכע איז ארויס אין 1920: „דער אזוי גערופענער אלטער טעסטאמענט איז נישט נויטיג נישט דער קירכע, נישט די קריסטען. עס וואלט געווען א סאך געזונטער", ווען מ'וואלט [illegible] אין די געדאנקען וועגען גייסט און גאט פון אונזערע גערמאנישע העלדען, און אויך וועגען דער יענזייטיגער וועלט". „ווי פיל נאך, פרעגט האוק, אין זיין בוך „הימעלסרעליגיאן", וואס איז ארויס אין 1922, וויפיל נאך וועט דער דייטש דולדען די בעליידיגונג, וואס פון די ווענט פון זיין קירכע קוקען אויף איהם אראפ בילדער פון אלטען טעסטאמענט? צוליב דעם פערשמוציגען מיט דעם יודישען איז דאס קריסטענטום פערוואנדעלט געווארען אין א [illegible] דיקטאטור פון אנ'[illegible] רעליגיע". פאסטאר [illegible] דערסאן זאגט אין זיין בוך: „דער דויטשע [illegible] לאנד": „די שולע און די קירכע געהען בייאנאנד אין די בעמיהונגען איינצוקלאפען פון קינדהייט אן דעם דייטשען פאלק, אז פונקט די יודען און נאר די יודען זענען דאס אויסדערוועהלטע פאלק פון גאט. דאס דייטשע קינד קען קוים דייטשע קייסרים, עס איז נישט בעקאנט מיט די דייטשע לעגענדעס, אבער די אורעלטערען פון די יודען, דאס זענען די ערשטע פערשטעלונגען, מיט וועלכע ער טרעפט זיך צוזאמען. צי איז דאס נישט אן אונערהערטע זאך? נידער מיט די יודישע אידעען, און דאס בעריים: נידער מיט'ן אלטען טעסטאמענט". ערנסט גונקעל שרייבט: „דאס קריסטענטום איז לויט זיין איבערליכען איינהאלט פונקט אזא אפערע פון יודישען גייסט, ווי דער קולט פון יודישען גאט. דאס קריסטענטום איז א פראדוקט פון יודענטום, עס איז אונטיילבאר פון איהם. מען קאן זיין אהער א קריסט, אהער א גלויבענדער גערמאנער, קיין מיטעלס צווישען די ביידע איז נישט פארהאן. „דער אומגליק פון די דייטשען, זאגט ערנסט בערגמאן, דאס איז דאס צורייסען ניט דער אייגענער רעליגיע, וועלכע ענטשפרעכט דעם כאראקטער פון דער ראסע. דאס פאלק קאן זיין איינינ נאר אין די ראהמען פון איין גלויבען, פון דעם פאליטישען און נאך מעהר רעליגיעזען. מיט דעם אנגענומענעם פרעמדען גלויבען (ד. ה. קריסטענטום), וועט דאס פאלק קיינמאל קיין איינינקייט נישט בעקומען".

עס [illegible] שווער צו געהען ווייטער אין דעם בעקעמפען דאס קריסטענטום. עס איז דעריבער איינגאנצען פערשטענדליך די רעאקציע, וואס עס האבען ארויסגערופען די ארויסטרעטונגען פון די „גערמאנער קריסטען", וועלכע פאדערען אנצוווענדען אין דער פראקטיק די טעאריע פון רעפארמירען די קירכע אין זייער גייסט. אין דייטשלאנד, וואו עס האט זיך שוין אויפ'ן געביט פון פאליטישען לעבען איינגאנצען אויסגעהערט יעטווידער קאמף, איז אויפ'ן געביט פון רעליגיע דאך ארויסגעוויזען געווארען א געוויסען ווידערשטאנד — פעהיגקייט, עס האט זיך ארויסגעוויזען אז עס עקזיסטירט אן ארגאניזאציע פון פאסטארען, וואס צעהלט עטליכע טויזענד מיטגלידער. די ארגאניזאציע האט קאטעגאריש ערקלערט, אז קריסטענטום, דאס איז א בונד נישט לויט'ן בלוט, נאר לויט גלויבען אין קריסטוסען און אז אין דער קירכע און אין קירכליכען לעבען קאן מען דעם אריער פאראגראף נישט אננעהמען. די לאגע פון דער רעגירונג איז איצט אזעלכע: אין יסוד פון דריטען רייך איז געלעגט געווארען דער אריער פאראגראף און דער מיט האט זיך די מלוכה געפונען אין ווידערשפרוך צום קריסטענטום.

פייערונג לכבוד דעם יודישען גרינדער פון אינטערנאציאנאלן אגריקולטור-אינסטיטוט

ר ו י ם, (י.ט.א.) אין דער אנוועזענהייט פון דיפלאמאטישען קארפוס און פערטרעטער פון דער איטאליענישער רעגירונג, איז ענטהילט געווארען אן אנדענקונגס-טאפעל אין אינטערנאציאנאלן אגריקולטור-אינסטיטוט צום אנדענקען פון גרינדער פון אינסטיטוט, דעם אמעריקאנער יוד דוד לובין. דער אינסטיטוט געפינט זיך אונטערן פראטעקטאראט פון איטאליענישען קעניג. מיט ווארימע ווערטער האט דער פרעזידענט פון אינסטיטוט, פרינץ טיפאדא פאטענציאני געשילדערט די פערדינסטען, וועלכע דוד לובין האט זיך ערווארבען פאר דער אגראר-ווירטשאפט, שאפענדיג אנ'אינסטיטוציע פון אנ'ערשטקלאסיגער וויכטיגקייט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 26 ח טבת תרצ"ד

דעצעמבער

זון-אויפגאנג 7.42
זון-אונטערגאנג 3.25

איציק מאנגער

א פאר ווערטער אין שייכות מיט זיין הײנטיגער פארלעזונג אין געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט

אין דעם סטרונע-ארקעסטער פון דער יודישער ליריק האבען מיר פלוצים דערהערט א נייעם פידעל-קול, א קלארען דין-דינעם, לוימערן קול פון א סטראדיוואריוס-אינסטרומענט, געהאלטען אין די הענט פון א ווירטואז:

מיר האבען מיט גרויס נייגעריגקייט צוגע-נויגט אונזער אויער, און מיר האבען בולט דער-מערט א זעלטענעם, און יחידישען קול —

דעם קול מאנגער!

צייט-בעגלייט פון הונגער-און-נויט-אקארדען האט איינגעהאלטען דעם אטעם, אקאמפאנימענט פון געזעלשאפטליכער רעזיגנאציע און פראטעסט האבען זיך צוריקגעצויגען אויף די הינטער-פאזי-ציעס, און העל האט אויפגעקלונגען אין אונזער ליטעראטור די באלאדען-קאדענץ פון דעם 100-פראצענטיגען פאעט פאר-עקסעלאנס, איציק מאנגער!

* * *

הערשט שוין אזוי א פאר יאהר אין אונ-זער לירישער דיכטונג די קאנטיקענע פון מאנ-גער'ן, וואס רעדט ווערטער, בילדעס ביז-איצט-נישט-געזעהענע בילדער אין דער יודישער ליטע-ראטור, און מיר הערען און קוקען-צו איבעראשטע די שווארץ-רויט און בלוי-גרויע לידער, וואס קנוילען זיך ארויס פון דעם דיכטערס געמיט — מיר זאפען זיי איין אין זיך, און בעוואונדערען זייער ווידערקלאנג — דעם קול דממה דקה.

און אין אונזערע געצעלטען לאדען מיר איהם, דעם זינגער-גייער, וואס איז מיט באלאדען בעלאדען...

איבער גאס און שליאך, איבער וועלט און רוים גייט ער, דער טרובאדור, וואס האט פער-בלאנדזשעט אין אונזער יאהרהונדערט, און זינגט זיין ליד, וואס ווערט על-פי-חירוש אונזערס.

ער זינגט פראנק און פריי — ווי א דיכטער דארף צו זינגען —

דער דיכטער, וועלכענס נאטור געבאט, מאראל און שטייגער איז — פרייהייט. אבסאלוטע פרייהייט!

* * *

ער זינגט, מאנגער, בעת די טוגענד און דער געבאט פון אונזער צייט איז צו שרייען —

בעת דער ספעציפישער און אייגענארט-צוגאב פון אונזער יודישען ליריק איז היס-טעריע —

זינגט ער, מאנגער, און האט קיין מורא נישט אפילו דערפאר, וואס לפנים ווירקט זיין ליד, לויט דער פארם און אינהאלט, מיטעלאלטעריש.

זאל זיין אזוי, מעג מען זיך עס אזוי אויס-טייטשען, אבער וואס'ער ראליע שפילט אין אונ-זערע איצטיגע מיטעלאלטערישע אכזריות-פערהעל-טעגישען דאס אקטועלע כלומרשט רעוואלטירענדע שרייען און די שטשקע-ווערטער מיט דעם קובעבע-תוכן פון "ברויט-בלוט-טויט", וועלכע זענען קיי-נעם נישט אין פערגלייך מיט די מאקאבראלע פוס-טריס און ענטפלעקענדען ניגון פון איציק מאנ-גערס באלאדע?

* * *

וזעגען מאנגער'ן איז שוין א סך געזאגט גע-ווארען און עס וועט נאך אין איהם זעהר פיל ענטדעקט ווערען.

דעם אוצר, וואס ער האט שוין לעת עתה דעפאנירט אין אונזער ליטעראטור איז נישט אפ-צושאצען על רגל אחת.

ער שיינט און לויכט מיט אלע רעגענבויגע-קאלירען, און די קאנטילענע גייט ווייטער אן. הארכט און שטוינט!

מ. ב.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר וועגערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7, טע. 141-32.
נעהמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אווענד, זונטאג פון 9—11 בייטאג.

די קהלה מוז פארלייכטערן פאר די ארימע די קוילען-פארטיילונג

די קוילען-אקציע, וועלכע ווערט איצט גע-פיהרט דורך דער לאדזשער קהלה איז זעהר א מי-נימאלע. דער אונטערשטיצונגס-קאמיטעט האט איינ-גאנצען צו דיספאזיציע 5000 קערץ קוילען און די גרעסטע פארציע וואס יעדער פון די רעגיסטרירטע קען בעקומען, איז נישט מעהר ווי איין קערץ. די נויט איז אבער אזוי גרויס, אז די ארימע לייט זענען גרייט אנצונעמען אויך די דאזיגע קליינע אונטערשטיצונג.

די קהלה, וועלכע פיהרט דאך נישט די ער-שטע קוילען-אקציע, האט זיך געדארפט בעמיען אויסצומיידען די אלע פעהלערן, וועלכע זענען געמאכט געווארען אין די אנדערע יאהרען, כדי די, וועלכע נעמען אונטערשטיצונג זאלען כאטש האבען דערפון דעם מינדעסטען גענוס. מיט צופרי-דענהייט האבען מיר דעריבער מיטגעטיילט, אז דער קאמיטעט, וועלכער פערנעמט זיך מיט אדורכ-צופיהרען די אקציע, האט בעשלאסען אין צוויי היגזיכטען צו פערבעסערן דאס וואס איז אין די פריהערדיגע יאהרען געווען שלעכט. דער ערשטער בעשלוס איז געווען דער, אז אויסער די, וועלכע רעגיסטרירען זיך אויף קוילען אין זייערע פערא-נען, אינסטיטוציעס, שטיבלעך און בתי מדרשים, זאלען זיך אויך איינצעלנע מענשען קענען דורך איין טאג רעגיסטרירען דירעקט אין דער קהלה. אזא בעשלוס איז דאך געווען לאגיש; נעמען מיר למשל אנ'ארבייטסלאזען הענדעלס-אנגעשטעלטען, וועלכער געהער נישט צום פעראיין, וועט ער שוין מוזען זיין אויסגעשלאסען פון דער דראבנער אקציע, אדער נאר א פעראריםטער, רואיגירטער קליינהענדלער, וועלכער האט קיינמאל צו קיין פעראיין נישט בעלאנגט, פארוואס זאל ער נישט בעקומען די קערץ קוילען, פאר די הונגערנדע און געפרוירענע קינדער? האבען מיר טאקע געהאל-טען, אז דער קאמיטעט האט אנגענומען א ריכטי-גען בעשלוס, אז די גאנצע קאטעגאריע מענשען זאלען זיך קענען דירעקט רעגיסטרירען אין דער קהלה.

דער צווייטער ריכטיגער בעשלוס איז גע-ווען דער, אז ס'זאלען דאסמאל זיין צוויי פער-טיילונגס-ערטער, וואו די "גליקליכע" זאלען קענען אפנעהמען די קוילען, ווייל מ'קען זיך דאך נישט פארשטעלען, אז א יוד פון זשוראווא גאס אדער קעלמא גאס זאל דארפען טראגען די קוילען אויס פון וועגלאווא, וואו ס'איז אלע יאהרען געווען דער איינציגער פערטיילונגס-פונקט? ס'איז דערי-בער געקומען צו פערשידענע נישט געוואונשענע ערשיינונגען. אדער דער ארימאן האט געדארפט בעצאהלען זלאטעס פאר אפפיהרען איהם די קוי-לען, אדער ער האט דורך פינף מאל געמוזט טרא-גען די קערץ קוילען פון וועגלאווא גאס ביז דאלנא, אנדערע ווידער באנע-בעזיצער האבען זיך אנדערש איינגעארדענט, צוליב דעם, וואס זיי האבען נישט געהאט דעם זלאטע אויף אהיימצו-פיהרען די קוילען און די כוחות האבען איהם נישט ערלויבט אליין זיי אהיימצוטראגען, האט אויף אלטשטאט און באלוט געבליהט דער האנדעל מיט די קוילען-באנאס. ס'איז אויסגעקומען, אז פאר א באן אויף א קערץ קוילען האט מען בע-צאהלט נישט מעהר ווי 2 זלאטעס. די באנעס זענען אויפגעקויפט געווארען דורך ספעציעלע מענ-שען, וועלכע וואוינען נאהענט פון דער וועגלאווא גאס, פאר זיי האט געלוינט צו צאהלען אפילו 3 זלאטעס פאר א באן, אדער דורך מענשען, וועלכע האבען קוילען-פלעצער, זיי האבען זיך איינגע-קויפט אזעלכע עטליכע צעהנדליגער באנעס און א היימגעפיהרם זיך א וואגען ביליגע, גוטע קוילען, דעריבער איז דער בעשלוס, אז א חוץ דעם פערטיילונגס-פונקט אויף וועגלאווא גאס, זאל גע-עפענט ווערען נאך א פערטיילונגס-פונקט אין באלוט, פון וואנען עס רעקרוטירט זיך די גרעסטע צאהל בעזיצער פון באנעס פון דער קהלה-אקציע.

ווי ערשטוינט זענען מיר אבער געווארען, אז די דאזיגע ביידע בעשלוסען, הן פון א רעגי-סטראציע פון איינצעלנע מענשען און הן וועגען נאך א פערטיילונגס-פונקט, ווערען נישט רעאליזירט, ס'ווערט בלייבען אזוי ווי ס'איז געווען און די מארנע אונטערשטיצונגס-אקציע, וועט נישט דער-גרייכען איהר ציל. פארוואס דער קאמיטעט רע-אליזירט נישט זיינע אייגענע בעשלוסען איז אונז נישט בעקאנט. ס'האנדעלט זיך דאך נישט דא וועגען קיין נייע קאסטען, נאר וועגען א ביספל מעהר ארבייט. דאס האט נישט געדארפט זיין קיין מניעה דערצו. ס'איז נאך צייט, די פערטיילונג האט זיך נאך נישט אנגעהויבען, עס מוז אונבע-דינגט געעפענט ווערען נאך א פערטיילונגס-פונקט אויף באלוט, כדי די שטיצע-נעהמער זאלען קענען אין פולער מאס געניסען פון דער אזוי אויך גע-נוג נעבעכדיגער אונטערשטיצונג מצד דער קהלה.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע!
א. נ.
אונטער דייך שויץ
אין די הויפט-ראלען:
Adam Brodzisz
Marja Bogda

דער זאל איז צענטראל בעהייצט.
אנהויב פון די סאנטען טעגליך 4.30 נ"מ
שבת און זונטאג—12.30 א זייגער בייטאג

ארטאפעדישער אנשטאלט

בראטעזען, גארסעטען, ער-טאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאט-פוס-איינלאגען גענען מיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאווער 119. טעל. 231-81.

זאל „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעלעפ. 213-84

מיטוואך, דעם 27-טען דעצעמבער, 9 אווענד וועט דער בעקאנטער יודישער זשורנאליסט, רעדאקטאר פון „מאמענט"

מארק טורקאוו

האלטען א סענסאציאנעלען פארטראג אויף ד. ט.:

„מארגן ווידער קריג"

(איינדריקען פון זשענעווע)

טעזען: דער פעלקער-בונד פון שטרעזעמאנ'ען ביז היטלער'ן. — מלחמה=העצער, וואס פרעדיגען שלום און „פאציפיסטען". וואס גרייטען צו א מלחמה. — דער האקען-קרייץ אינ'ם פעלקער-בונד. — פנים-אל-פנים מיט געבעלס'ען. — די יודישע לאגע אין דייטשלאנד און דאס געוויסען פון דער וועלט.-יודישע דיפלאמאטיע און יודישער גורל. — דער רב פון אויסטראליען און דער היטלער-מיניסטער.— „316 מיניסטארען — איראפא, דו ביזט פערלוירען"... — צי געפינען מיר זיך טאקע ערב א נייע מלחמה?

בילעטען פון 50 גראשן ביז 2 זלאטעס שוין צו בעקומען בײ דער קאסע פון פילהארמאניע.

פון דער תלמוד תורה „עץ הדעת"

די טעג איז פארגעקומען די גענעראל-פער-זאמלונג פון די ת"ת „עץ הדעת" אין לאקאל פיעטריקאווער 10. עס איז געוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג. פרעזעס יעקב יאכימאוויטש, וויצע-פרעזעס: יהודה הערץ, דוד לובעלטשיק, קאסירער חיים יצחק חודע, סעקרעטאר יחזקאל ליקסענבורג, מיילעך לארעוהיים, ישעיה בריינמאן, יעקב בענדער, משה בארנשטיין, אלי רייכמאן, לייביש דאבראנסקי, שמואל לערנער. קאנדידאטען: אברהם יארקעוויטש, אלי אפעלבוים, שלום ברוס-סאווסקי, וואלף נייהויז, יוסף גערשין, ישראל מאיר פיערניקאזש, רעווידיר-קאמיסיע: יעקב הענעך סמו-ראדינע, אהרן שלאנגע, יהודה לייב וואלף.

גרויסע גנבה אין א פוטער-געשעפט

אין פוטער-געשעפט פון עמנואל שעראזקי אויף פיעטריקאווער 15 איז נעכטען אויסגעפיהרט געווארען א גרויסע גנבה פון פערשידענע פוטער-זאכען אויף א גרעסערע סומע. די גנבים האבען זיך אריינגעקומען אין דעם געשעפט, וועלכעס איז פערזעהען מיט גוטע שלעסער דורך א לאך, וועל-כעס די גנבים האבען אויסגעבראכען אין דער וואנד פון קלאזעט אויף פיעטריקאווער 13 און דורך דעם יוצג אויך ארויסגעפיהרט די געגנב'עטע זאכען. די גנבה איז בעמערקט געווארען ערשט אין דערפריה.

פון רעדאקציע

דער יונגערמאן, יוסף ניימאן, וואס איז נעכטען צושלאגען געווארען אין יודישען טעאטער, ווערט געבעטען זיך צו מעלדען היינט צווישען 6 און 8 אווענד אין דער רעדאקציע פון „נ. פאלקס-בלאט".

ד"ר רינגעלבלום'ס רעפעראט

וועגען אנטייל פון יודען אין פוילישען אויפשטאנד

שבת אין אווענד האט דער בעקאנטער היס-טאריקער ד"ר ע. רינגעלבלום פון ווארשא געהאל-טען אין דער יוד. געז. פאר לאנדקענטשאפט א רעפעראט וועגען אנטייל פון יודען אין פוילישען אויפשטאנד אין דער צייט פון קאשטשושקי'ן.

דער רעפערענט האט אויפן יסוד פון די נייעסטע ארכיוו-מאטעריאלען געגעבען א גענויען איבערבליק איבער דעם לעבען פון די יודען אין קאשטשושקי'ס צייט, דערביי האט דער רעפערענט געבראכט א רייה ציטאטען פון זעהר וויכטיגע אלטע דאקומענטען, וואס בעווייזען, אז די יודען זענען אין יענער צייט אויך געווען אונטערגעווארפען פערשידענע רדיפות און עניים.

דערצעהלענדיג וועגען די צרות וואס יודען זענען דאמאלס אויסגעשטאנען צוליב פערשידענע בלבולים ברענגט דער רעפערענט צווישען אנדערע אויך א דאקומענטאלען פאקט פון אונטערצינדען ביי צום טויט פערארטיילטע יודען די הענד אוים'ן וועג צו דער עקזעקוציע.

קאשטשושקי האט אבער אריינגעבראכט א סך פערלייכטערונגען אין יודישען לעבען און האט אויך פראקלאמירט א רייה גלייכבערעכטיגטע פרייהייטען פאר יודען. דאס האט טאקע דערפיהרט דערצו אז יודען האבען זיך מאסענווייז בעטייליגט אין קאשטשושקי'ס קאמפען פאר פוילען'ס פריי-הייט.

ווייטער האט דער רעפערענט אויספיהרליך זיך אפגעשטעלט אויף דער גרינדונג און קאמף פון בעקאנטען בערעק-יאסעלעוויטש לעגיאן און האט געבראכט אין צוזאמענהאנג דערמיט העכסט סענ-סאציאנעלע דאקומענטען וואס ווארפען א נייע ליכט אויף דער בערעק יאסעלעוויטש'ס פאטריאָ-טישע אקציע.

איז נעץ פון מיסיאָנערען

אַ יונג, שעהן, יודיש מיידעל איז פערפיהרט געוואָרען פון אַ מיסיאָנער, ער האָט זי אָפּגעשמד'ט, חתונה-געהאַט און שפּעטער פערלאָזען. — טרויעריגער סוף פון פערפיהרטען מיידעל

די לאָדזער מיסיאָנערן, וועלכע האָבען שוין געהאַט אויף אַ געוויסער צייט אָפּגעשטעלט זייער טעטיגקייט האָבען זיך איצט ווידער גענומען צו זייער אינטענסיווער טעטיגקייט. אַזוי קאָנען מיר איצט דערצעהלען וועגען אַ שרעקליכען אומגליק, וואָס די מיסיאָנערען האָבען געבראַכט אויף אַ יונג-יודיש מיידעל, וועלכע איז אַריינגעפאַלען אין זייער נעץ.

דאָס מיידעל הייסט באַשע קאַן, זי וואוינט אויף קילינסקיעגאָ-גאַס, נישט ווייט פון נאַווראָט, וואו די מיסיאָנערען האָבען זייער זיץ-אָרט. ס'איז אַזוי אויסגעקומען, אַז ווען דאָס יונגע, שעהנע, מיידעל איז אַרויס פון שטאָט איז זי פערבייגעגאַנגען די מיסיע און האָט זיך שטענדיג דאָרט אָפּגעשטעלט, כדי אַדורכצולייענען דאָרט די מעלדונגען וועגען פערזאַמלונגען, פאָרלעזונגען און גאָטעס-דינסטען א. א. וו.

איינמאָל איז באַשען איינגעפאַלען אַריינצוגעהען דאָרט און זעהען ווי דאָרט זעהט אויס און הערען וואָס מ'רעדט דאָרט, מעהר האָט מען נישט געדאַרפט. די יונגע מיסיאָנערלעך האָבען געוואָרפען אַנ'אויג אויף באַשען און מ'האָט זי מעהר נישט אָפּגעלאָזען. איינער פון די מיסיאָנער-בחורים, וועלכער האָט זיך נישט פאָרגעשטעלט אַלס מיסיאָנער, האָט געזוכט בעקאַנטשאַפט מיט באַשע קאַן און טאַקע אין אַ קורצער צייט אַרום, מיט איהר זיך בעקענט, זיי האָבען זיך אָנגעהויבען צו טרעפען און דעם יונגען מיידעל האָט אימפּאָנירט די אינטעליגענץ און דער וויסען פון דעם יונגעןמאַן, וועלכער האָט זיך פאַר איהר פאָרגעשטעלט אַלס הענריק לאַנדסבערג. די יונגע מענשען האָבען צווישען זיך גערעדט אויף פערשידענע טעמעס, אויך אויף רעליגיעזע. דאַ האָט דער מיסיאָנער אָנגעהויבען זיין אייגענטליכע טעטיגקייט, ער האָט איהר געפּרובט אויפצוווייזען, אַז ער אליין איז שוין באַלד איבערצייגט אין דער ריכטיגקייט פון דער מיסיאָנס-לעהרע. דאָס מיידעל האָט נישט געהאַט קיין כח זיך אַקעגענצושטעלען דעם געבילדעטען יונגערמאַן, מיט וועמען איבערצורעדען וועגען דעם האָט זי נישט געהאַט און איבריגענס האָט זי מורא געהאַט, אַז ס'זאָל נישט אָנקומען צו איהרע רעליגיעזע עלטערן. אַ חוץ דעם האָט דאָס מיידעל געפיהלט, אַז זי איז שוין פערליבט אין לאַנדסבערגען און קען זיך שוין נישט מעהר מיט איהם שיידען.

אַזוי אַרום איז באַשע קאַן אַריינגעצויגען געוואָרען אין נעץ פון די מיסיאָנערען, וועלכע פיהרען זיך אַזוי, אַז כדי איינמאָל פאַר אַלעמאָל פערטיג צו מאַכען זיין קרבן, מאַכען זיי דאָס מיידעל חתונה מיט זייערס אַ מענשען. אַזוי האָבען זיי געמאַכט מיט באַשע קאַן. לאַנדסבערג איז מיט דעם מיידעל אַוועקגעפאָהרען קיין ביאַליסטאָק, וואו ס'געפינט זיך די צענטראַלע פון די מיסיאָנערען פאַר פוילען. דאָרט איז נאָכגעמאַכט געוואָרען דער שמד פון באַשען, מיט וועלכער לאַנדסבערג האָט נישט געוואָלט חתונה-האָבען ביז זי וועט נישט איבערגעהען צו זיין גלויבען. באַשע האָט אַלץ געטאָן נישט-בעוואוסטזיניג, האַלב ווי אין חלום. נאָך דעם שמד האָט לאַנדסבערג אָנגעהויבען חרטה צו בעקומען. אמת, ער האָט דאָס דעם מיידעל נישט געזאָגט, ער האָט זי איבערגעלאָזען אין ביאַליסטאָק אין דעם מיסיאָנס-הויז און איהר ערקלערט, אַז ער אַליין פאָהרט צוריק קיין לאָדז, כדי ווייטער צו פיהרען זיין אַרבייט, אין אַ קורצער צייט אַרום וועט ער צוריקקומען און חתונה האָבען מיט איהר.

ביי באַשען אינדערהיים, אין לאָדז, איז געוואָרען אַנ'אמת'ע בהלה. די ערשטע צייטען האָט מען נישט געוואוסט וואו זי איז אַהינגעקומען, אַזוי פּלוצלינג איז זי פערשוואונדען געוואָרען. ערשט ווען מען האָט אָנגעהויבען אויסצופאָרשען ווער ס'איז דאָס דער בחור מיט וועלכען באַשע האָט זיך אָפט געטראָפען, האָט מען זיך אָנגעשטויסען, אַז באַשע איז אַריינגעפאַלען אין נעץ פון די מיסיאָנערען. מען איז אויך דערגאַנגען, אַז זי געפינט זיך אין ביאַליסטאָק. באַשעס פאָטער איז געפאָהרען קיין ביאַליסטאָק, געמאַכט די גרעסטע בעמיהונגען, אַז זיין טאָכטער זאָל צוריקקומען צו איהם, אָבער דאָס האָט נישט געהאָלפען. באַשקע איז געווען פערליבט אין איהר חתן און האָט בעסער געוואָלט אַוועקוואַרפען איהרע עלטערן, אבי צו בלייבען מיט איהר געליבטען. דעמאָלט האָט באַשעס פאָטער בעשלאָסען צו פערלייקענען זיין טאָכטער און צו איהר געזאָגט:

— געדענק באַשע, איך גיב דיר איצט צייט אויסצוקלויבען. ווילסטו מיט מיר צוריקפאָהרען און ווערען צוריק אַ יודיש קינד, בין איך דיר אַלץ מוחל, אויב נישט פערקען איך דיך מעהר נישט אַלס מיין טאָכטער און דו וועסט קיינמאָל נישט מעהר קענען איבערטרעטען מיין שוועל.

דאָס האָט אויך נישט געהאָלפען, באַשע איז נישט צוריקגעפאָהרען.

דערווייל האָט לאַנדסבערג צולאַנג פערברענגט אין לאָדז. באַשע איז דערווייל געוואָרען אַ לעהרערין אין דעם קינדערהיים, וואָס די מיסיאָנערען האָבען איינגעאָרדענט אין ביאַליסטאָק. ס'איז אַוועק אַ חודש און נאָך איינער און לאַנדסבערגן האָט מען נישט געזעהן. ענדליך איז אָנגעקומען אַ בריף פון איהם, אַז ער פאָהרט קיין לאָנדאָן, כדי צו פערטיפען זיין בילדונג און אַז באַשע האָט נישט אויף איהם וואָס צו וואַרטען.

באַשע האָט דערפיהלט ווי שענדליך זי איז אָפּגענאַרט געוואָרען. זי האָט פערשטאַנען, אַז לאַנדסבערגס ציל איז געווען נאָר זי אָפּצושמדן און מעהר נישט, זי האָט בעשלאָסען איבערצורייסען מיט די מיסיאָנערען און צוריק אַהיימצופאָהרען קיין לאָדז. דאָ האָט זי זיך דערמאָנט די רייד פון איהר פאָטער ביים לעצטער בעגעגעניש אין ביאַליסטאָק. זי האָט אָבער גערעכענט, אַז איהר פאָטער וועט רחמנות האָבען אויף איהר און וועט איהר צוריק אַריינברענגען אין שטוב, כדי זי צוריקצוברענגען אַלס קינד פון יודישען פאָלק.

עהרנעכטען אין אָוועגד, אין סאַמע ערב חנוכה, איז זי אָנגעקומען קיין לאָדז. אָוונד-צייט איז דאָס געווען. זי האָט אָנגעקלאַפּט אין דער טיר פון איהרע עלטערן. ווי נאָר דער פאָטער האָט זיך דערוואוסט, אַז דאָס קלאַפּט זיין טאָכטער, האָט ער קאַטעגאָריש ערקלעהרט, אַז ער וועט באַשען אין שטוב נישט אַריינלאָזען. דאָס פערצווייפעלטע מיידעל איז אַראָפּ אין גאַס, געקויפט אַ גרויסע פלאַש יאָדינע און דאָס אויסגעטרונקען ביי דער טיר פון איהרע עלטערן. ס'איז געוואָרען אַ גרויסער טומעל, מ'האָט אַרויסגערופען פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט דאָס מיידעל געפונען אין אַ שווערען צושטאַנד, ערשט דעמאָלט האָט דער אַלטער קאַן אַריינגענומען זיין טאָכטער אין שטוב און בעשלאָסען איהר מוחל צו זיין און העלפען איהר איבערצוגעהן צום יודענטום.

דער היינטיגער ספּאָרט-פעסט פון „מאָרגענשטערן"

ווער ס'האָט געהאַט די מעגליכקייט בייצוזיין בעת אַ טורן-פעסט פון לאָדזער „מאָרגענשטערן" ווייסט, אַז אַזאַ אימפּרעזע איז אַ יום טוב ביי דער לאָדזער יודישער אַרבייטערשאַפט.

טויזענטער מענשען זענען בעגייסטערט געוואָרען פון די צאָהלרייכע זומער און ווינטער פעסטען פון לאָדזער „מאָרגענשטערן". אונזער שטענדיג פּובליקום און די פּרעסע האָבען שוין פיל מאָל אויסגעדריקט זייער אנערקענונג די ספּאָרטלער און אינסטרוקטאָרען וועלכע קומען פון וואַרשאַוו, פּאַבריק און פון גאַס (אַרבייטסלאָזע)—פאַר זייער ווינטיגע אַרבייט, וועלכע קומט צום אויסדרוק אויף די טורן פעסטען, דאָס דערמוטיגט שטענדיג צו נייער אַרבייט.

אויך צום היינטיגען טורן-פעסט האָבען די „מאָרגענשטערן" אינסטרוקטאָרען צוגעגרייט אַ פּראָגראַם, וועלכער וועט אַלעמען וויזען, אַז די אַרבייט שטייט נישט אויף איין אָרט, אַז — ווי אויף אַנדערע געביטען — זוכען מיר אויך אין ספּאָרט נייע וועגען און נייע אויפטוען.

אַפילו נישט ספּאָרטלער וועלען דערקענען דעם דייטליכען רוק פאָרויס און דאָס נייעס, וואָס עס האָט אַריינגעבראַכט „מאָרגענשטערן".

חוץ די שיינע נומערן פון מאַסען איבונגען פון מענער און פרויען וועט צום סוף פון פּראָגראַם אויסגעפיהרט ווערען אַ פעסטשפּיל, ספּעציעל צוגעגרייט צום טורן-פעסט — אין אַ ספּאָרטיוועד שנעלער, לעבעדיגער פילם-טאַשמע וועט מען וויזען דעם קרבנות-פּוילען בייקעם וועג פון דייטשען אַרבייטער-קלאַס אונטער דער בלוטיגער פאַשיסטישער הערשאַפט.

י. היל ער.

גוט מאָרגען!

פּאַטענטעטע-הנחות...

דאָס יאָהר 1933 האַלט שוין ביים סוף. דאָס נייע יאָהר 1934 שטעהט שוין ביי דער פאָרטקע. נישט אַלע פרעהען זיך שטאַרק מיט דעם גאַסט.

געהמען מיר, למשל, דאָס „שיינע געשלעכט" איז נישט שטאַרק צופרידען מיט דעם נייעם יאָהר; זיי וועלען-בעבער מ'זאָל לייקענען נאָך אַ יאָהר...

הערפאַר זענען פון דעם נייעם יאָהר צופרידען די ווירטסלייט און... טרויזשעס: די ערשטע וואַרטען אויף אַ פרייש קוואַרטאַלע דירה-געלט מיט נייע קאָנטראַקטען, און די צווייטע — אויף „נאָך וואַראַנטשבע".

צופרידען פון נייעם יאָהר, איז אויך דער „סקאַרב"; אזא ביסעל נייע פּאַטענטען גיט נישט פּקעבאַטע..

דערפאַר איז דער ביי - יאָהר גאַסט נישט שטאַרק קיין אַנגעלייגטער ביי אונזערע סוחרים און האַנדווערקער — געוואַלד, פון וואַנען נעהמט מען אויף אַ פּאַטענטעל.

אָבער הייאָהר איז שוין דער געוואַלד נישט אַזוי גרויס.

— פאַרוואָס?

— הנחות!...

2-טע קאַטעגאָריע וועט קענען אויסקויפען 3-טע קאַטעגאָריע, 3-טע קאַטעגאָריע וועט .... קויפען אַ 4-טע קאַטעגאָריע וכדו'.

כדי צו געניסען פון די הנחות, דאַרף מען קענען „בעווייזען", אַז דער „אַבראַם" אין יאָהר 1932 איז געווען כה וכח און אויב איהר וועט קענען „בעווייזען", וועט אייך זיין גוט און תמוהל.

איצט איז די פראַגע: ווער וועט קענען „בעווייזען" ווי אַזוי וועט מען „בעווייזען" און דער עיקר: „מיט וואָס" וועט מען „בעווייזען"?..

יאַ רבותי, טאָמער האָט איהר „מיט וואָס" צו „בעווייזען", וועט איהר אויפן נייעם יאָהר קענען אויסקויפען אַ נידעריגערע קאַטעגאָריע פאַר טעגעט.

אב—נעט

ר. איזראעל

דירעקטאָר אַדאָלף גאָלד

סענסאַציאָנעל-שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

123

— לייהער איז עס טאַקע אַזוי, האָט טאָבע געענטפערט, דער מענש דאַרף זיך דערייבער נישט סומך זיין דערויף, וואָס זיינע מעשים ווערען אָפּגעשאַצט נאָר אויסערליך און דאַרף זיך בעמיהען צוצופאַסען זיינע אינערליכע מעשים צו די אויסערליכע. ערשט דעמאָלס קען ער זיין אַ פולשטענדיגער מענש.

— וואָרום איז דעם, האָט באַנעצקי געזאָגט, סיקען דאָס פערהאַנדלען אין זיך.

— איך וויל דאָס פּרובען, האָט טאָבע עטס שיחען געזאָגט, דערייבער טאַקע האָב איך בעשלאָסען מיט אייך צו רעדען.

— ביטע הער טאָבע, איך וועל זיך בעמיהען צו זיין אייערס אַ פריינד און העלפען צו לעזען אייערע פּראָבלעמען, אויב איהר האָט אַזעלכע.

אַלזאָ גוט, האָט טאָבע געזאָגט דעם לאַנגענדיג די האַנד באַנעצקין, איך רעכען, אַז איהר וועט מיר אויפריכטיג ענטפערן און זיך נישט בעמיהען מיר לייכטער צו מאַכען, ווען אַפילו דאָס אויפריכטיגע זאָל מיר פערשאַפען נישט קיין אָנגענעהמע מינוטען.

— איך זאָג אייך דאָס צו, האָט באַנעצקי פעסט געדריקט די האַנד פון טאָבען, איהר האָט אין מיר אַנ'אויפריכטיגען פריינד.

— באַנעצקי איהר ווייסט וואָס האָט מיך געטריבען אונטערצונעהמען אַנ'אַקציע צו בעפרייען דעם דירעקטאָר אַדאָלף גאָלד.

— איך ווייס עס נישט אַנגאַנצען, איך האָב אייך שוין געזאָגט, אַז מיך האָט דאָס ספּעציעל נישט אינטערעסירט, מיך זענען נישט אָנגעגאַנגען די מאָטיוען.

— אַלזאָ וויל איך אייך דאָס געניי אויפקלערען, איך האָב מיין גאַנץ לעבען שווער געאַרבייט, איך האָב אַלע מיינע פעהיגקייטען אויסגענוצט, און אַזעלכע פעהיגקייטען האָב איך געהאַט כדי צו פערדינען געלד, גלייכצייטיג בין איך שטענדיג איינזאַם, איך האָב קיינמאָל נישט געהאַט קיין קרוב, קיין פריינד, מיינע עלטערן זענען געשטאָרבען, ווען איך בין נאָך געווען אַ יונג קינד, קיין ברידער, קיין שוועסטער האָב איך נישט געהאַט, קיין פריינד האָב איך מיר נישט בעוויזען צוצופאַסען, ווייל איך האָב אַ קייבען נישט געפינען קיין כאַראַקטער, וועלכער זאָל זיין צוגעפאַסט צו מיינעם. און איך האָב קיינמאָל נישט געקענט זיך צוזאַמפלעכטען מיט אַ מענשען, וועלכער זאָל נישט זיין צוגעפאַסט צו מיר. ערשט אין די שפּעטערע יאָהרען האָב איך געפינען אַזאַ מענשען און דאָס איז געווען מיינס אַ בעאַמטער, ער איז געווען אַ דורכשניטליכער אָנגעשטעלטער אין מיין באַנק, איך האָב איהם אָבער דערקענט, דאָס איז געווען אַ קרישטאַל ריינע נשמה אזא מענש ווי איך האָב שוין לאַנג געזוכט, דערביי איז ער אויך געווען שטאַרק פעהיג און ער האָט אַוואַנסירט אין דער באַנק פון שטאַפּעל צו שטאַפּעל ביז ער איז געוואָרען דער דירעקטאָר פון דער באַנק.

— ווער איז דאָס געווען? האָט באַנעצקי געפרעגט אומגעדולדיג.

— דאָס איז געווען דער דירעקטאָר אַדאָלף גאָלד איך האָב געפרובט אָנצוקניפען מיט איהם בעקאַנטשאַפט, ער איז פשוט געוואָרען מיין בעליועץ, איך האָב נישט געטון קיין שום זאַך כדיקער בין איך האָב איהם נישט געפרעגט, און

— אַלזאָ ווייל איך דאָס געניי אויפקלערען, איך האָב מיין גאַנץ לעבען שווער געאַרבייט...

זיינע עצות זענען שטענדיג געווען קלוגע און ציל בעוואוסטע, ער איז געווען טריי ווי קיין מענש אין דער וועלט, און די געשעפטליכע פריינדשאַפט איז איבערגעגאַנגען אין אַ פערזענליכער ליבשאַפט. איך האָב דעם מענשען ליב בעקומען, ער מיך אויך, ער האָט אָנגעהויבען צו קומען צו מיר אין שטוב און דאַן איך צו איהם אויך, דאָס איז געווען מיין אומגליק, פון דאַמאָלס ווען איך האָב אָנגעהויבען אָפטער אַריינצוקומען צו איהם אין שטוב, האָב איך געפיהלט, אַז אונזער פריינדשאַפט מיז זיך ענדיגען, נישט צוליב דעם וואָס אין אונזערע בעציהונגען האָט זיך עפּיס געענדערט.

— נאָר צוליב וואָס?

— צוליב גאָר עפּיס אַנדערש. די סיבה זיין געווען זיין פרוי, איך האָב זיך מיט איהר געקענט און פון טאָג צו טאָג, מיט יעדען ווייטערדיגען מאָל ווען איך בין צו זיי אַריינגעקומען האָב איך דערפיהלט, אַז איך ווער וואָס ווייטער גליקליכגילטיג צו דער דאָזיגער פרוי, איך בין געוואָרען פערליבט און אַזוי פערליבט, אַז מיר האָט זיך אויסגעדוכט, אַז ווען איך וועל נישט בעזיצען די דאָזיגע פרוי האָט מיין לעבען קיין זין נישט, און וואָס שטאַרקער מיין ליבע איז געוואָרען צו דער פרוי גאָלד, אַלס מעהר האָב איך דערפיהלט, אַז ס'וועט געשאַפען ביי מיר אַ געוויסע שנאה צו גאָלדען, וועלכען איך האָב געהאַלטען אַלס דער שטערער פון מיין גליק, גאַטירליך האָב איך וועגען דעם נישט דערציילט גאָלדען און פון מיינע געפיהלען זיך נישט מודה געווען פאַר דער פרוי גאָלד, מיין לאַגע איז געוואָרען אַ שרעקליכע, איך בין אַדורכגעגאַנגען די גרעסטע פּייניגונגען וואָס מ'קען זיך נאָר פאָרשטעלען און דאָס אַלץ האָב איך געמוזט שטיקען אין מיר, ווייל איך האָב ווידער נישט געהאַט קיין מענש מיט וועלכען איך זאָל זיך פאַר שטעדיגען און וועלכען איך זאָל זיך קענען אַראָפּרעדען פון האַרצען. אַזוי זענען אַוועק גאַנצע יאָהרען, די פרוי גאָלד האָט געבוירען אַ מיידעלע און איך בין שוין דעמאָלס געוואָרען, איבערדיכטיג, אָבער אַלץ געשוויגען. ענדליך איז אַראָפּגעפאַלען

ווי אַ דונער אין הימעל די געשיכטע מיט דער אויסרויבונג פון דער באַנק און דער דערמאָרדונג פון דעם וועכטער, אַלס פערדעכטיגטער איז, ווי איהר ווייסט אַרעסטירט געוואָרען דער דירעקטאָר אַדאָלף גאָלד. קיינער האָט נישט געגלויבט דערין, אַז ער איז שולדיג, אָבער דאַן איז געקומען דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס און גאָלד האָט זיך מודה געווען אין פערברעכען, אָנגעבענדיג אַלע איינצעלהייטען ווי אַזוי ער האָט דאָס פערברעכען אויסגעפיהרט, ס'איז שוין נישט געווען קיין שום ספק, אַז גאָלד איז טאַקע דער שולדיגער און ער איז פערמשפּט געוואָרען. איך האָב אייגענטליך געדאַרפט זיין צופרידען דערפון, ס'איז געווען באַהענגט די צייט, ווען איבער גאָלדן וועט אויסגעפיהרט ווערען די טויט-שטראַף, צו וועלכער ער איז פערמשפּט געוואָרען און דעמאָלס וואָלט בעזייטיגט געוואָרען די שטערונג צו מיין גליק, די פרוי גאָלד וואָלט שוין זיכער געהערט צו מיר, מיין געוויסען האָט מיך אָבער נישט געלאָזט רוהען, איך בין אינערליך געווען איבערצייגט, אַז גאָלד איז נישט שולדיג, איך האָב איהם גוט געקענט און זיך אַפילו נישט געקענט פאָרשטעלען, אַז דער דאָזיגער גאָלד זאָל פעהיג זיין צו מאַכען אַ רויבאָנפאַל אין דער באַנק און ביי דער געלעגענהייט צו דערמאָרדען אַ מענשען, מיך האָט אָבער געפייניגט דער געדאַנק, אַז גאָלד האָט זיך דאָס פערברעכען אויסגעפיהרט. איך בין געווען בעתן פּראָצעס און האָב אַרויסבעקומען די איבערצייגונג, אַז גאָלד איז געווען דער שולדיגער אין רויב און מאָרד, אין דעם אַלעם האָט אָבער געשטעקט עפּיס אַ גרויס געהיימניש, און מיר האָבען דעמאָלס אָנגעהויבען צו קעמפען צוויי געפיהלען, איינער לאָזען דעם ענין אַזוי ווי ער איז און ערווערבען מיין גליק, אַחוץ מותר זיין אויף מיינע פערזענליכע אינטערעסען און אונטערנעהמען אַנ'אַקציע צו רעהאַביליטירען און צו בעפרייען מיין פריינד גאָלד פון דער שרעקליכער בעשולדיגונג, פאַר וועלכער ער איז געשטאַנען.

(פאָרטזעצונג קומט).

האנדווערקעריי און האנדעל

ווערכע הייסע פערלעגענע שטייערן

אויף וועלכער ס'איז חל די הנחה פון דער נייער פעראָרדנונג?

גענויע אויפקלערונגען איז דעם ענין

די פעראָרדנונג ווענדט אויסצאָהלען די פערלעגענע שטייערן איז, שוין איינן אין קראַפט. אַלע ווייסן אַז די פערלעגענע שטייערן קען מען אויסצאָהלען אין קליינע ראַטעס, אנהויבענדיג פון יאָהר 1935. אָבער אין אַלגעמיין הערשט אַ כאַאָס אין די בעגריפען, וואָז דאָס הייסט אַ פערלעגענער שטייער, ווי אַזוי מ'דאַרף איהם אויסצאָהלען און ווי אַזוי מ'דאַרף אַדורכפיהרען די פראָצעדור, כדי צו גענייסען פון דער הנחה.

מיר ווילען דעריבער געבען אַ לענגערע גענויע אויפקלערונג ווענען דעם ענין: צו די פערלעגענע שטייערן געהערען: אומזאַץ, הכנסה, פערמעגען, און קאָמונאַלע שטייערן, אַ חוץ לאָקאַל-שטייער.

דער טערמין וואָס בעצייכענט פערלעגענע שטייערן פון פאַר'ן 1 אָקטאָבער 1931 דאַרף מען פערשטעהן אויף דעם אופן, אַז צולייגען אויף ראַטעס קען מען נאָר די שטייערן, אויף וועלכע מ'האָט בעקומען צאָהלונגס-אויפפאָדערונגען פאַר'ן 1 אָקטאָבער 1931, ס'געהט שוין נישט איין אין די פערלעגענע שטייערן דער אומזאַץ-שטייער פאַר'ן יאָהר 1931, וועלכער איז געשאַצט געוואָרען ערשט אין אַפּריל 1932 און דער הכנסה-שטייער פון יאָהר 1931, אויף וועלכע מ'האָט בעקומען אַן צאָהלונגס-אויפפאָדערונג ערשט אין אָקטאָבער 1932. דאַגעגען הייסט שוין יאָ פערלעגען די זאַליטשקע, וועלכע מ'האָט נישט געצאָהלט אין מאַי 1931 אויפ'ן חשבון פון הכנסה-שטייער, הגם די אויפפאָדערונג צו צאָהלען האָט מען בעקומען ערשט אין אָקטאָבער 1931.

לויט דער פעראָרדנונג ווערען אַנולירט די ציגען פון די פערלעגענע שטייערן ביז 31 סעפטעמבער 1931, דאַגעגען ווערען נישט אַנולירט די עקזעקוציע-קאָסטען, וועלכע מען מוז אויסצאָהלען צוזאַמען מיט די שטייערן.

שטייער בעל-חובות, וועלכע האָבען היינער אָדער פלעצער, דאַרפען אָנגעבען ביטעס ווענען פונאַנדערלעגען זיי די שטייערן אויף 20 האַלב-יעהרליכע ראַטעס, זיי דאַרפען דעריבער מאָטיווירען פאַרוואָס זיי בעטען די דאָזיגע הנחה.

אַלע שטייער בעל-חובות, וועלכע האָבען נישט קיין היינער, דאַרפען קיין ספּעציעלע ביטעס נישט אָנגעבען, די שטייער-אַמטען וועלען די פערלעגענע שטייערען אַליין פונאַנדערלעגען אויף ראַטעס, אָבער נישט אויף 10 יאָהר, נאָר אויף 3 יאָהר, יעדע 3 חדשים אַ ראַטע, די ערשטע ראַטע דאַרף מען צאָהלען אין יאַנואַר 1935. די דאָזיגע סוחרים (אָהן היינער) ווערט אינגאַנצען געשטראָכען 25 פראָצענט פון די שטייערען, וועלכע די זענען שולדיג.

מיר ווילען דעריבער אויפמערקזאַם מאַכען די סוחרים און פאַבריקאַנטען, אַז אויב זיי ווילען נישט אָפּגעבען קיין ביטעס ווענען פונאַנדערלעגען זיי די פערלעגענע שטייערן אויף 10 יאָהר, וועט דער שטייער-אַמט די שטייערן דיי נישט פונאַנדערלעגען אויף 3 יאָהר, אַזוי ווי זיי וואָלטען אינגאַנצען קיין היינער אָדער פלעצער נישט געהאַט, און זיי וועט נישט געשענקט ווערען קיין 25 פראָצענט פון די שטייערן. אויב די דאָזיגע קאַטעגאָריע סוחרים און פאַבריקאַנטען וועלען נישט אָפּגעבען קיין ביטעס, וועלען זיי מוזען צאָהלען דעם גאַנצען שטייער מיט דער הילף פון עקזעקוציע, אויף אַ געוויסע צייט האָט מען אָפּגעשטעלט די עקזעקוציע פון די פערלעגענע שטייערן אין אַלגעמיין, אָבער אין אַ צייט אַרום וועט מען צוריקצוטרעטען צו מאַהנען מיט עקזעקוציע די אַלע, וועלכע האָבען זיך נישט בעניהט ווענען די הנחות.

פאַרהאַן זעהר פיל סוחרים און פאַבריקאַנטען, וועלכע האָבען שוין אָפּגעמאַכט מיט דעם שטייער-אַמט נאָך פריהער ווענען אויסצאָהלען אין ראַטעס די פערלעגענע שטייערן, אויף גרינגער ראַטעס און אויף ערגערע בעדינגונגען, די דאָזיגע קאָנען זיך ווענדען צו דער שטייער-מאַכט מיט אַ מעלדונג, דאָס זיי ענטזאַגען זיך פון דעם אָבמאַך ווענען די ראַטעס און פערלאַנגען, אַז מען זאָל בנוגע זיי אָנווענדען די פעראָרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטער ווענען די פערלעגענע שטייערן.

אין אַזעלכע פאַלען דאַרפען די סוחרים און פאַבריקאַנטען, וואָס האָבען נישט קיין היינער, זיך מעלדען שריפטליך דעם שטייער-אַמט דאָס זיי ענטזאָגען זיך פון די אָפּגערעדטע ראַטעס, כדי מען זאָל בנוגע זיי אָנווענדען די פעראָרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטער.

פראָיעקט פון דער האנדעלס-קאַמער

וועגען בעקעמפען שנאָרעריי אין די לאָדזער האנדעלס-אונטערנעהמונגען

שוין עטליכע חדשים ווי אין דער לאָדזער האנדעלס-קאַמער קומען פאָר קאָנפערענצען געווידמעט דער פראַגע שנאָרעריי אין די האנדעלס-געשעפטען.

אין דער פערגאַנגענער וואָך האָט די האנדעלס-קאַמער צושיקט צו אַלע געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס אַ פראָיעקט מאָדוס אויף וועלכען דער מאַגיסטראַט אין פּויזען האָט איינגעאָרדענט און דערלעדיגט די פראַגע ענטגילטיג, צ. ב. אַלע פירמעס קויפען אויס אין מאַגיסטראַט שילדלעך מיט אַן אויפשריפט: „פאַר שנאָרערס דער איינטריט פערבאָטען" פערזעהען מיט אַ סטעמפּעל פון מאַגיסטראַט, וועלכער ווערט אויפגעהאַנגען ביים איינגאַנג אין געשעפט. יעדע פירמע צאָהלט אַ מאָנאַטליכען ביישטייער (אָפּצאָהל) לויט'ן איינענעם איינזעהן און דערפאַר זיכערט דער מאַגיסטראַט, אַז דאָס שנאָרעריי וועט אונטערגעבראָכען ווערען. די פּאָליציי כאַפּט אויף די שנאָרערס און גיט זיי אַריין אין ספּעציעלע אַרבייטס-הייזער, אויסגעהאַלטען פון געזאַמעלטען געלד.

צווישען פיל אַנדערע, איז אויך די פראַגע בעריהרט געוואָרען אויף דער ווכענטליכער פּערזאָנען לונג אין צענטראַלען קליינהענדלער-פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 15 קיין גענויע שטעלונג איז נאָך נישט אָנגענומען געוואָרען, ווייל די פראַגע רופט אַרויס פערשידענאַרטיגע מיינונגען.

דאס הויבען די קוואַליטעט פון רויה-לעדער

צירקולאַר פון דער האנדווערקער-קאַמער צו די צעכען

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וואָס די מלוכה-מאַכט האָט אונטערגענומען אַן אַקציע צו הויבען די קוואַליטעט פון רויה-לעדער, וואָס ווערען אויסגעאַרבייט אין לאַנד, האָט די לאָדזער האנדווערקער-קאַמער אַרויסגעשיקט צו די פאַראינטערעסירטע צעכען און האנדווערקער-אָרגאַניזאַציעס, ווי אויך צו די מיטגלידער פון די עקזאַמינאַציע-קאָמיסיעס אַ צירקולאַר ווענען דעם ענין.

דער צירקולאַר האָט פאָלגענדען אינהאַלט: די האנדווערקער-קאַמער טיילט מיט, אַז די צענטראַלע מלוכה-מאַכט נעהמט איצט אונטער אַן אַקציע ווענען הויבען די קוואַליטעט פון רויה-לעדער וואָס ווערט פּראָדוצירט אין לאַנד. ס'האַנדעלט זיך קודם-כל ווענען פערגרעסערען די טעכניק ביים אָראָפּנעהמען דאָס לעדער בעת די שחיטה. לויטן צירקולאַר פון האנדעלס-מיניסטער פון יאָהר 1928 געהערען צום קצבים-פאַך אַזעלכע פּערזאָנען, וועלכע פערנעהמען זיך פּראָפעסיאָנעל מיט שחיטה פון בהמות. מיט וועלכען ס'איז פערבונדען די טעטיגקייט פון אָפּשינדען די הויט. דעריבער דאַרף מען ביי דעם געזעלען-עקזאַמען פעסטשטעלען, צי דאָס לערן-יונגעל איז בעקאַנט מיטן אָראָפּשינדען די הויט פון בהמות נאָך דער שחיטה. די האנדווערקער-קאַמער בעט דעריבער די פאַראינטערעסירטע עקזאַמען-קאָמיסיעס זיך צוצופּאַסען צו דער דאָזיגער פעראָרדנונג.

דאס העכסטע געריכט וועט ארויסגעבען א פרינציפּיעלען אורטייל

וועגען דעם ווי אַזוי מ'דאַרף צאָהלען דאָלאַר-חובות

דאָס העכסטע געריכט וועט אין די נאָהנטסטע טעג אָנגעהמען אַ פּרינציפּיעלע שטעלונג ווענען דאָלאַר-חובות.

ביז-איצט זענען שוין געווען פערשידענע אורטיילען פון די געריכטען ווענען דאָלאַר-חובות. די אורטיילען זענען זיך געגענזייטיג סותר. בעת איין אורטייל איז, אַז מען מוז בעצאָהלען פאַר אַ דאָלאַר-חוב לויט 8.90 זל. אָננעהמענדיג, אַז דאָלאַרען איז אַ מין גאַראַנטיע פאַר אַ געוויסען בעשטימטען גאָלד-ווערט. האָט אַן אַנדערער אורטייל פאָרגעזעהען צו צאָהלען לויט'ן טאָג-קורס פון בעשטימטען צאָהלונגס-טערמין, און נאָך אַן אַנדערער אורטייל האָט בעשטימט, אַז אַ דאָלאַר איז ווייטער דאָלאַר און דער שולדיגער קען שטענדיג צאָהלען מיט דאָלאַרען, אָדער מיט זלאָטעס לויט'ן קורס פון טאָג, ווען ער בעצאָהלט דעם חוב.

די דאָזיגע פערשידענאַרטיגקייט פון די אורטיילען נעהמט זיך דערפון, וואָס עס איז נישט געווען קיין געזעץ, וואָס זאָל פאָרזעהען אַ דעוואַלוּציע פון אַ וואַלוּטע.

איצט ווענדעט זיך דאָס יוסטיץ-מיניסטעריום צו דער ערשטער ציוויל-קאַמער פון העכסטען געריכט, אַז עס זאָל געגרינדעט ווערען אַ זיצונג פון אַ פולען קאָמפּלעט ריכטער, וועלכע זאָלען אַרויסטראָגען אַ פּרינציפּיעלען אורטייל, ווי אַזוי עס דאַרף בעצאָהלט און געמאָהנט ווערען דאָלאַר-חובות.

אַ פּרינציפּיעלער אורטייל פון העכסטען געריכט איז פערפליכטענד פאַר אַלע ריכטער אין אַלע געריכטען פּונקט ווי אַ געזעץ.

טערמין פון אויסקויפען פאַטענטען

איז נישט פערלענגערט געוואָרען

דער לעצטער טערמין פון אויסקויפען פאַטענטען איז דער 31. דעצעמבער, שוין דעם 2. יאַנואַר קענען די שטייער-אַמטען מאַכען פּראָטאָקאָלען.

לויט'ן געזעץ פון אומזאַץ-שטייער קען יעדער שטייער-צאָהלער אויסקויפען אַ פאַטענט לויט זיין איינזעהן און דער שטייער-אַמט איז איהם מחויב דעם געפאָדערטען פאַטענט אַרויסגעבען אָהן שום שוועריגקייטען, ווייל די קאָנסעקווענצען דערפון טראָגט אויסשליסליך דער שטייער-צאָהלער. די פינאַנץ-קאַסעס קענען דעסגלייכען ביים אַרויסגעבען די האנדעלס-פאַטענטען נישט פאָדערן ביי די האנדעלס-פירמען אָפּשריפטען פון זייער האנדעלס-רעגיסטער.

אורטייל פון העכסטען געריכט

וועגען טשעקען אָהן דעקונג

דאָס העכסטע געריכט האָט אין אַן אורטייל לויט נומער 33–115 ערקלערט, אַז אויב מען גיט אַרויס אַ בלאַנקען טשעק. וועלכען דער בעזיצער שטעלט אויס אַליין, און עס איז קיין רעקונג נישט געווען, קאָן מען נישט פאָדערן דערפאַר קיין קרימינעלע שטראָף. נאָר פאַר אַ טשעק, וועלכען דער אונטערשרייבער שרייבט אַליין אויס די דאַטע, און ער גיט איהם אַוועק אַן אויסגעשריבענעם, און ווען אַזאַ טשעק האָט נישט קיין דעקונג, קאָן מען פערקלאָגען אין געריכט.

אַלטע האנדעלס-ביכער

מוזען נאָך פאַר נייע-יאָהר אָפּגעשטעמפּעלט ווערען

די סוחרים, וואָס פיהרען האנדעלס-ביכער, מוזען וויסען, אַז אויב זיי ווילען פיהרען אין קומענדיגען יאָהר די אַלטע ביכער פון היי-יאָהר, מוזען זיי אונבעדינגט די ביכער לאָזען אויפסניי סטעמפּלען אין קרייז-געריכט אָדער אין שטייער-אַמט.

אויב די אַלטע ביכער וועלען נישט ווערען אויפסניי אָפּגעשטעמפּעלט, וועט די שטייער-מאַכט נישט אָנערקענען זיי פאַר ריכטיג ביי די שטייערן.

אויף דער וואַך!

די פעראייניגונג פון די האנדווערקער — אַ געבאָט פון דער שעה

עס האָט לעצטענס ווידער אויפגעלעבט די „האנדווערקער" אַרבייט ביי אונז אין שטאָט. און גראָד איז עס געשעהען אין דער ריכטיגער צייט, ווען דער יודישער האנדווערקער אין פּוילען לעבט איבער אַ שווערען מאָמענט, נאָך קיינמאָל איז די לאַגע נישט געווען אַזוי שווער ווי ביים היינטיגען טאָג, פון איין זייט קומט פאָר אַ איבערבראָך אין די יסודות פון דער מלאכה בכלל, — עס וואַקעלט זיך די איינשטעלונג פון אונזער עקאָנאָמישער סטרוקטור, — דאָס איז דער קאַמף פון מעכאַניזאַציע געגען האַנדווערק, פון דער צווייטער זייט, דאָס אַ רוסגליטשען זיך פון גאַנצע צווייגען פון יודישע הענט אין קאַמף פון דער מעכאַניזאַציע צו בעזייטיגען דעם האנדווערק-שטעל וואָלט זיך געפאָדערט אַן איינהייטליכע צענטראַלע אַקציע.

די איצטיגע שווערע לאַגע פון יודישען האַנדווערקער איז דערגאַנגען צו דער מדרגה פון באַי מים ועד נפש, אמת קיין מאָל איז איבריג הימליך דאָס לעבען פון יודישען בעל-מלאכה נישט געווען, איבריג איז ער געווען אַ שקלאַף פון זיין אַרבייט דער ליידענסטער פון אַלע ליידענדע, אָבער דאָס וואָס עס קומט איצטער מיט איהם פאָהר, — הייסט זיין אַ קרבן פון דער אַרבייט, און דווקא אַ צווייפאַכיגער, אַלס בעל-מלאכה און אַלס יוד.

מיר האָבען היינט פאַקטען וועלכע זענען נאָך געבליבען ביים יודישען האַנדווערקער, וואָס האָבען מאַקסימום פון 3—4 חדשים אין יאָהר אַרבייט, און פערדינט אין הויך-סעזאָן 4—5 זל. אַ טאָג ביי אַ 12 שעה'דיגען אַרבייטס-טאָג. ס'איז נישט דאָ פאַר'ן יודישען בעל-מלאכה קיין שום דיטיגע הילף, קיין שום קרעדיט מעגליכקייטען, נישט דאָ אין לאָדז קיין איין יודישער האַנדווערקער קאָאָפּעראַטיוו, עלענד פערלאָזט פון אַלע און אַלע איז דער יודישער בעל-מלאכה אין לאָדז, פון מלוכה הילף איז דאָך שוין אָפּגערעדט, אַז עס געניסט נישט דער יודישער האַנדווערקער. ווי נויטיג וואָלט דווקא איצטער געווען דער איינהייטליכער פראָנט פון אַלע יודישע בעלי מלאכות אין לאָדז, וואָס דער איינהייטליכער פראָנט געוואָרען אַ פאַקט, — וואָלט דער קרעבס פון בעל-מלאכה פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ מעכטיג געשריי פון אַ איינהייטליכען קיבוץ, און אַזאַ מעכטיג געשריי פון אַ קיבוץ לאָזט זיך נישט פערשווייגען, נאָך קיינמאָל ווי איצטער איז נישט אַזוי אַקטועל געווען די איינהייטליכקייט פון יודישען האַנדווערקער אין לאָדז.

עס הערען זיך די וואַהלען צו דער האַנדווערקער קאַמער אין לאָדז, די וואַהלען וועלען דאָס מאָל פאָרקומען אויף גאַנץ אַנדערע יסודות. און נאָר אַ דאַנק דער צוריקזעצונג וואָס פאַרערט ווייטער פראַקציאָנעלקייט האָט געקאָנט געשעהען: אַז די יודישע האַנדווערקער אין לאָדז, זאָלען ביי די ערשטע וואַהלען נישט בעקומען דיעער צאָל מאַנדאַטען, און אַז וויכטיגע פאַכען זאָלען בלייבען אָהן אַ פערטרעטונג, און זאָל איצטער ווי מעגליך שנעל נישט קומען די פעראייניגטע איינהייטליכקייט וועט זיך ווייטער אָנהויבען אַ מאַגדאַטען געיעג — וואָס קאָן בלויז דערפיהרען צו אַ מפּלה ווייל אויסער וואָס דער וואַהל-סיסטעם האָט זיך געענדערט, — וואָס פעראורזאַכט אונז יעהרען אַ פיל קלענערע פערטרעטונג ווי פריהער, — האָט זיך די גאַנצע אָרגאַניזאַציע לאַגע פון די נישט-יודישע האַנדווערקער אויך געענדערט, אויב מ'האָט דערמאָלט נאָך געקאָנט פרעגען, צי די נישט יודישע האַנדווערקער זענען אָרגאַניזירט? איז היינט דאָס אַ פאַקט... די ראָל און קאָמפּעטענצען פון דער האַנדווערקער קאַמער גופא וועט אויך איצטער שוין זיין אַן אַנדערע, די קאַמער ווערט צוואַנגס-מאַכט אָרגאַניזאַציע — אין פּוילען זיבען פון וואָרט און זאָלען די יודישע האַנדווערקער אין לאָדז און אין לאָדזער וואָיעוואָדזשאַפט נישט האָבען די ענטשפּרעכענדע צאָל ענערגישע פערטרעטער וועט זיך דאָס טעגליך שווער לאָזען פיהלען אויף די פּליי צעס פון די יודישע בעלי-מלאכות.

עס שטעהען איצטער אַקטועלע פראַגען און גאַנצע פּראָבלעמען, וואָס מוזען בעקומען זייער שנעלע לעזונג. די גלייכבערעכטיגונג וועלכע עס האָט הערוואָרבען דער יודישער האַנדווערקער אין זיין צוואַנציג יעהריגען אָרגאַניזירטען קאַמף, טאָר צוליב דער צושפּליטערטקייט וואָס האָט קיין שום בערעכטיגונג נישט, נישט געשטעלט ווערען אין געפאַהר.

די פעראייניגונג איז אַ געבאָט פון דער שעה, די אונטערהאַנדלונגען האָבען זיך אָנגעהויבען, דער גרונד-שטיין צו דער פעראייניגונג איז געלייגט, די ווייטערע אַרבייט מוז געקרוינט ווערען מיט דערפאָלג.

פ. גאָלדקראַנץ.

אין צאר'ס צייטען איז ער פעראורטיילט געווארען פאר א מארד-בלבול

דערנאך האט זיך דער אמת'ער מערדער מודה געווען אז מ'האט דעם פערש'קטען בעפרייט. גיט ער אלע דריי יאהר א ספר אין א שוהל

א מערקווירדיגע געשיכטע פון די צארישע צייטען אין רוסלאנד

(בריף פון ניו-יארק)

איך חוהל איך איבערגעבען די מערקווירדיגע איבערלעבעניש פון א געוויסען ווייגנארטען וועלכער האט געפיהרט דערצו, אז ער זאל אלע דריי יאהרען געבען א ספר.

בן ציון ווייגנארטען, אהער, ווי מען האט איהם אין אוקראינער שטעטעל „לעשני“ גערופען „בענטשע קירזשנער“, נאך זיין פאך קירזשנער — פלעגט ער ארומגיין פון דארף צו דארף, פון שטעטעל צו שטעטעל און פלעגט לאטען פעלצען, ער איז געווען א גרויסער ארימאן.

ווען ער איז אזוי ארומגעגאנגען א קאלטען ווינטער פון דארף צו דארף זוכענדיג א גוי, ביי וועמען ער זאל קענען עפיס פערדינען א גראשען, איז איהם אויסגעקומען אין א ווינטערדיגער נאכט ביי א גוי איבערצונעכטיגען.

ביים גוי אין הויז איז א חוץ דעם גוי, זיין פרוי א מיטעליעהריגע פויערטע און א טאכטער פון א יאהר צוואנציג.

אויף דער נאכט האבען די זיך אלע געוועצט עסען און גענומען דיך צלמ'ען און האבען געבעטען דעם יודען, ער זאל מיט זיי מיטעסען.

איהם איז עפעס געווארען אומהיימליך, ווען ער האט דערזעהען די גאנצע פאמיליע, ווי זיי קניי-הען פאר דער „מאטער באזשע“ (גאטעס מוטער) און עפעס האט איהם שוין גענומען באנג טון, וואס ער איז דארט פערבליבען אויף נאכטלעגער.

9 דעם זייגער אין אווענד זענען שוין אלע געגאנגען זיך לייגען שלאפען, דעם יודען האבען זיי אפגעגעבען א בעזונדער צימער, טיר ביי טיר מיט דער שיקסע.

דער גוי איז געווען א פערמעגליכער, און דאס געהאט כמעט דאס שענסטע הויז אין הערבאקע, אזוי, אז ער האט זיך געקענט פערגינען אז די טאכטער זיינע זאל האבען אן אייגען צימער פאר זיך אליין; ער מיט דער גויע — א צימער און איבער עס קומט אמאל א גאסט זאל מען איהם אויך האבען וואו צו לייגען.

אלע האבען זיך געלייגט, און די אומיסטען, דערצעהלט איצט ווייגנארטען, האט ער דאן ביים גוי אין הויז נישט געקענט איינשלאפען ווערען, אלערליי „טרויעריגע“ געדאנקען זענען איהם אין יענער נאכט געקראכען אין קאפ אריין.

אין דארף ארום איז געווען שטיל, מען האט נאר ווען נישט ווען געהערט א האווקען פון א הונט. פלוצלונג — עס האט בעראפט דיין ארום, אל בער נאכט — הערט ער ווי עפעס רעשט זיך. אין צווייטען צימער וואו די שיקסע איז געשלאפען.

די האר האבען זיך איהם געשטעלט פאר שרעק. און ער איז שטיל ארויסגעקראכען פון זיין באנק, וואו ער איז געלעגען און איז צו צום טיר, וואס פיהרט צו דער שיקסעס צימער. ער איז שיער נישט פערשטיינערט געווארען פון דעם, וואס ער האט זיך אונטערגעהערט.

דער פאטער איהרער איז ביי נאכט אריין צו איהר אין צימער און האט זי געוואלט פערגוואלטי-גען, זי, ווייזט אויס, האט זיך וועהר דערשראקען, וויל מיט א ציטערדיגער שטימע האט זי געשריען „טאטא, טאטא, שא ס'וואמי“ (פאטער, פאטער, וואס איז מיט איך)?

ער האט געהערט א ראנגלען זיך צווישען דעם פאטער מיט דער טאכטער, דאס ראנגלעניש האט געדויערט עטליכע מינוט, ביז אלץ איז שטיל געבליבען.

וואס אין צימער ביי דער שיקסע איז ווייטער געשעהן, האט בענטשע נישט געוואוסט.

צו טאג איז אפער נאך געווען ווייט, און פון שלאפען איז שוין ביי איהם געווען אפגערעדט, ער האט נאר געהאפט אז עס זאל אנהויבען צו שאריען אויף טאג ווען ער בעהמען זיין פעקעל און אוועק געהן.

און אזוי האט ער טאקע געטון, ווי ס'איז נאר בלוי געווארען אין די פענסטער האט ער גענומען גרייטען זיך אין וועג.

גלאט אזוי אוועקגעהן און נישט זאגען קיין „גוטען טאג“ האט ער נישט געוואלט, אזוי ווי אפער עס האט זיך שוין אויך געלייכט א לעמ-פעל ביים גוי אין הויז האט ער אנגעקלאפט און איז אריינגעגאנגען.

אריינקומענדיג אין הויז, האט ער געטראפען דעם גוי שוין אנ'אנגעטוהענעם אפער עפיס אנ-אויפגערעגטען, די גויע איז נאך געשלאפען אויפן אויוון.

דער גוי איז ווידער אמאל געשטאנען כאר דער „איקאנע“ און עפעס געמורמעלט.

און דערנאך האט זיך בן ציון מיט איהם געזעג-געגט, איהם אפגעדאנקט פאר זיין „גאסטפריינד-ליכקייט“ און האט מיטן פעקעל אויף די פלייצעס זיך גענומען שפאנען ווייטער אין דארף אריין.

דאס הארץ האט איהם עפעס „אונטערגעזאגט“ אז עס וואלט געווען בעסער, ער זאל פערלאזען דאס דארף און אוועקגעהן אין א צווייטען.

און ער האט טאקע אריינגעשפאנט אין א דארף, די זון האט שוין געהאלטען ארום 10 א זייגער, פלוצים הערט ער א געוואלד: „לאוויטע יע וואָ“ (כאפט איהם), און א כאפטע פון עטליכע גוים לויפען גלייך אויף איהם.

צווישען דער כאפטע גוים האט ער דערקענט דעם גוי, ביי וועמען ער האט יענע נאכט איבער-גענעכטיגט.

מען האט זיך אויף איהם ארויפגעווארפען מיט א שטריק און איהם געבונדען און אויף א פוהר אפגעפיהרט אין וואָרבאווקער פאליציי.

דארטען איז ער געוואהר געווארען נישט מעהר און נישט ווייניגער, אז ביינאכט איז ער, בן-ציון, בעפאלען די שיקסע, און אזוי ווי זי האט זיך אקעגענגעשטעלט, האט ער דאך מורא געהאט אז מען וועט דערהערען אין הויז, האט ער זי מיט א שטריק דערוואָרגען.

די שיקסע איז טאקע אויף טויט דערוואָרגט געווארען מיט א שטריק, און ווי עס איז דערנאך פעסטגעשטעלט געווארען, איז זי אפריהער גע-שענדעט געווארען, נאר אז דאס האט געטון איהר אייגענער פאטער, וועלכער איז אגב, שוין אמאל גע-ווען אין א משוגעים-הויז, דאס האט קיינער אפילו נישט קיין טראכט געטון.

און אלע סמנים האבען געצייגט אז דער יוד האט דאס געטון, ערשטענס, איז זיין צימער געווען טיר ביי טיר לעבען דעם מיידעל'ס. צווייטענס, האט איהם עפעס אזוי פארטאג ארויסגעכאפט, און ער האט פערלאזט דאס הויז? און דריטענס, האט דער מיידעל'ס מוטער געשוואוירען אז זי האט ביי נאכט עפעס געהערט שרייען פון דער טאכטערס צימער, נאר עס האט זיך איהר אויסגעדאכט, אז עס איז געווען א חלום.

פון דער וואָרבאווקער פאליציי האט מען בענ-טשע קירזשנער איבערגעפיהרט אין דער טורמע פון פאסטאוו.

דער פראצעס האט צו יענער צייט אין אוקראי-נע אנגעמאכט א רושם, יודען האבען פערשטאנען, אז די גאנצע מעשה איז א מארד-בלבול, און אלע וואס האבען געקענט בן ציון ווייגנארטען זאגען פאר איהם געקענט שווערען אז ער איז נישט פעהיג געווען צו בעגעהן אזא מארד.

דער סוף איז געווען, אז דער „יעקל-בענער“ בית דין, האט בן ציון'ען געפונען שולדיג און די שטראף זיינע דארף זיין „אייביג קאטארגע“ אין סיביר.

די אפעלאציע קיין פעטערבורג צום קיסר ניקאלאי האט אפער גארנישט געהאלפען, ער האט געמוזט אוועקגעהן אויף קאטארגע.

דאס ווייב מיט'ן קינד זענען איבערגעבליבען ווי אויפ'ן וואסער. די משפחה פון דער פרוי האט איהם צוגערעדט, אז ער זאל איהר געבען א גט, ווייל אנדערש וועט זי נישט קענען חתונה האבען, און איהם וועט די סיי ווי סיי מעהר נישט זעהען. און וואָאזוי וועט זי מיט'ן קינד זיך צו עפעס דער-שלאגען, אויב זי וועט בלייבען אזוי?

זיין פרוי האט דערפון נישט געוואלט וויסען, און פלעגט נאך מעהר וויינען, ווען מען פלעגט איהר דערמאנען א גט.

און ווען מ'האט בן ציונען אוועקגעפיהרט א געשלאסענעם אין קייטען קיין סיביר, האט זיין פרוי ביים געזעגענען זיך מיט איהם געשוואוירען אז נאר דער טויט וועט זיי צושיידען, און זי זאגט, איהם צו איביג נישט חתונה צו האבען מיט קיין אנדערען, און ווען דאס קינד וועט ווערען אביסעל גרעסער, וועט זי מיט איהם אריבערפאהרען קיין סיביר צו איהר מאן.

אפער עס איז געשעהן מיט איהר מאן אזא נס, אז נישט זי האט בעדארפט פאהרען צו איהם, נאר ער איז אינגיכען צו איהר צוריקגעקומען א בעפרייטער.

און וואס ס'האט געטראפען:

דער גוי מיקיטא איז קראנק געווארען אויף טיפוס, ער איז געלעגען עטליכע וואכען און האט געשוועבט צווישען לעבען און טויט, האט ער איין מאל, ווען ס'האט איהם אביסעל די קרענק נאכגע-לאזט, זיך מישב געווען און געשיקט רופען דעם וואָרבאווקער גלח צו זאגען ווידוי פאר איהם, און ער האט זיך מודה געווען אז ער אליין האט אטאר-קירט זיין טאכטער און אויס מורא זי זאל קיינעם נישט דערצעהלען האט ער זי דערוואָרגען און אזוי ווי דער יודישער קירזשנער איז יענע נאכט געשלא-פען ביי איהם אין הויז האט ער עס ארויפגעלעגט אויף איהם. ער האט געבעטען דעם גלח ער זאל עס גלייך אויפ'ן ארט לאזען וויסען דער פאליציי, ווייל ער וויל שטארבען מיט א ריינעם געוויסען.

די פאליציי איז באלד וועגען דעם געוואויר געווארען, און אין א וואך ארום איז צו בן-ציון גע-קומען א טעלעגרא-גאַרטענס פרוי און קינד אנגעקומען א טעלעגרא-מע, אז ער פאהרט אהיים א בעפרייטער.

בן ציון ווייגנארטען האט אין עטליכע וואכען ארום ווען ער איז שוין געווען אין דער היים מיט זיין פאמיליע, ערהאלטען אנ'ענטשולדיגונגס-בריף פון דעם קיסר גובערנאטאר.

מען האט זיך טאקע פאר איהם ענטשולדיגט, אפער בלייבען נאך דעם אין רוסלאנד האט ער שוין נישט געוואלט. און ער האט באלד געבעטען זיין ברודער אין ניו-יארק ער זאל איהם מיט זיין פאמיליע ארויסנעהמען קיין אמעריקא.

אריבערקומענדיג דעם ערשטען טאג קיין אמע-ריקא האט ווייגנארטען כמעט ווי א נדר געטון, אז אלע דריי יאהר זאל ער געבען א ספר און שוהל אריין, דערפאר וואס ער איז ניצול געווארען פון אזא גרויסער צרה.

און אזוי ווי נאר ער איז געקומען צו אביסעל געלד האט ער שוין בעשטעלט א ספר און עס גע-געבען צו זיינע לאנדסלייט, דאס ערשטע ספר האט ער געגעבען צו די לאנדסלייט זיינע.

דערנאך אפער, אז ס'איז געקומען צום צווייטען ספר, האט ער עס שוין אויף דער עצה פון א פאר רבנים, געגעבען אין אזא שוהל, וואס האט אליין נישט געקאנט קויפען זיך נאך א ספר. און אזוי האט ער אלע דריי יאהר געגעבען אין אנ'אנ-דער שוהל א ספר.

א. אסערמאן.

די יונגע אראבישע אינטעליגענץ און די יודישע אימיגראציע אין פאלעסטינע

אנ'אינטערעסאנטער געשפרעך מיט יוסף שפרינצאק, דעם פארשטעהער פון „הסתדרות“, וועלכער איז איצט א גאסט אין אמעריקע

פון ניו-יארק שרייבט מען אונז:

יוסף שפרינצאק, דער ארבייטער פיהרער פון פאלעסטינע, וועלכער איז איצט אין אמעריקע אין פערבינדונג מיט דעם געווערקשאפטען קאמפיין פאר די ארגאניזירטע יודישע ארבייטער פון ארץ-ישראל האט אין א געשפרעך געגעבען א אינטערעסאנטע ערקלערונג וועגען די יודישע אראבישע בעצי-הונגען:

די אראבישע מאסען אין אלגעמיין האבען נישט קיין ספעציעלע שנאה צו די יודען וואס בויען קאלאניעס. די יודישע אונטערנעהמונגען גי-בען די אראבער פרנסה, די יודישע שפיטאלען העל-פען די אראבישע קראנקע, פון די יודישע אויס-געבויטע זומפען און פון אלע אנדערע מאָדערנע איינריכטונגען געניסען די אראבער, און די יו-דישע ארבייטער ארגאניזאציעס הויבען דעם גע-האלט פון די אראבישע ארבייטער.

די אראבישע פיהרער האבען יא געגען דער יודישער קאלאניזאציע.

קיין דעמאקראטיש ערוועהלטע פיהרער זע-נען דאך ביי די אראבער נישטא, די פיהרער זענען די רייכע עפענדים און די מופטים. זיי ווילען זיין די איינציגע הערשער און פאליטיקער אין פאלעס-טינע. מיט דער הילף פון די יודען ווערען די אראבישע מאסען יחסנ'דיג. געגען די יודישע פיה-רער פערלירען זיך די אלטע מאדישע הערשער און עקספלואטאטארס פון די אראבער און אט דערפאר פיהרען די אראבישע הערשער דעם קאמף געגען דעם פראגרעסיווען לעבען, וואס די יודען טראגען אריין אין דעם פערשלאפענעם לאנד.

האבען די פיהרער אויפגעהעצט די אומווי-סענדע אראבער. געזאגט זיי, אז די יודען ווילען אפנעמען זייער לאנד, געזאגט זיי, אז גאט וויל אז מען זאל די יודען פערטרייבען און דערוויי-לע האבען זיי האלב ווילדע פאליטיקער געמיינט דאס האב און גוטס פון די יודען, וואס זיי וועלען קענען רויבען.

די לעצטע דעמאנסטראציע פון די אראבער האט זיך אפער פאר זייערע פיהרער נישט געלוינט צו פיהרען דירעקט געגען די יודען.

ערשטענס, איז שוין נישט אזוי לייכט, צו שפי-לען אויף די ווילדע געפיהלען פון רויבען, פון אוועקנעמען. די קאמפלוסטיגע יודען זענען א מאכט, און די איינפאכע גנבים ווייסען עס. די האָ-בען שוין פיל מאל שלעכט אפגעשניטען.

צווייטענס, די עהרליכע אראבישע דארפסלייט און שטאטלייט האבען פרנסה פון דער יודישער אימיגראציע. דאס איז א זאך וואס אלע ווייסען, וואס זיי זעהען און פיהלען.

דריטענס, א נייער סארט כת איז צוגעקומען אין דער אראבישער פיהרערשאפט — די יונגע אראבישע סטודענטען וואס קריגען זייער בילדונג אין די ענגלישע, דייטשע, פראנצויזישע און אי-טאליענישע אוניווערזיטעטען.

דער אראבישער קאמיטעט בעשטעהט פון די זקנים. דאס אלטווארג איז סתם שוואכער געווארען אין דעם קאמף, און די יונגע אראבער וואס שטו-דירען אין אויסלאנד האבען גענומען ווערען טע-טיג ארום דעם אראבישען קאמיטעט, זיי ווילען אויך שפילען פאליטיק, און זיי זענען לעצטענס אנגע-הויבען געווארען פון דעם פאשיזם און פון די היט-לעריסטען פון אייראפא.

ארויסטרעטענדיג געגען די יודען, ווילען זיי דאך אויך שפילען די ראלע פון ציוויליזירטע מענ-שען, און זיי ווילען געפינען חן אין דער עפענט-ליכער מיינונג פון דער וועלט. איז אפער אויף דער גאנצער וועלט א ביטערער קריזיס, און דוקא אין פאלעסטינע איז גוט. די גאנצע וועלט ווייסט, אז די יודישע קאלאניזאציע, די יודישע טעטיגקייט אין פאלעסטינע האט געבראכט די גוטע צייט. די אראבער געניסען דערפון. ווי אזוי קומט נען פלוצלונג ארויס מיט א געשריי אז די יודען ברענגען אומגליק אויף פאלעסטינע?

האט מען גענומען ארויסטרעטען געגען ענג-לאנד. געגען ענגלאנד איז שטענדיג דער געשריי א כשר'ער.

דאס איז איצטער דערווייל די פאליטיק פון די אראבישע העצער.

און מען קען דערפון פערשטעהען, אז דער יו-דישער ישוב אין ארץ ישראל וועט אין דער צו-קונפט האבען צו טון מיט די יונגע געשטודירטע אראבער, וואס פיגורירען אלס אייראפעער.

די יודען אין ארץ ישראל פערשטעהען עס זעהר גוט, זעהען עס זעהר קלאהר, און עטוואַס טען צו בעגעגענען זיך מיט דעם.

אין דער צוקונפט וועט זיין דער שטרייט פון צוויי איראפעאיש געלערענטע יוגענטען — די יודישע און די אראבישע. ווי אזוי פלאנעווען די יודען צו בעגעגענען אט די נייע סיטואציע?

די יודישע ארבייטער פיהרערשאפט ווייסט, און שטרעבט איינצילעבען זיך מיט די אראבישע ארבייטער אין שלום און זענען גרייט צו געבען א ביטערען ווידערשטאנד יעדען אויפגעהעצטען ווילדען פאוויסטריט פון דער אראבישער שווארצער מאה.

דער וועג צו שלום מיט דעם אראבישען ארבייטער איז דער וועג פון פעראייניגען, דער וועג צו הויבען דעם לוין פון דעם אראבישען ארביי-טער.

עס איז אבער אויך דא א וועג צו א שלום מיט דער אראבישער יוגענד, די אינטעליגענץ.

ווי אזוי די אראבישע סטודענטען זאלען אנ-הויבען פערשטעהן דער יודישער חלוצים אינטעלי-גענץ, האט יוסף שפרינצאק ערקלערט, מוז גע-לערענט ווערען אין אנדערע לענדער, וואו עס איז דא א סארט קאמף.

אזא סארט קאמף האט שפרינצאק געזעהען אין טשעכאסלאוואקיע.

אין טשעכאסלאוואקיע קומען פאר ערנסטע מחלוקות צווישען דער טשעכישער און דייטשער אינטעליגענץ. די טשעכען זענען די מעהרהייט, און ווילען דער דייטש-טשעכישער בעפעלקערונג בעהאנדלען ווי א מינדערהייט. זאגען אפער די דייטשען, אז אין טשעכאסלאוואקיע זענען מיר טאקע א מינדערהייט, אפער אויף דער גרויסער וועלט איז טאקע דא ביי די גרעניצען, זענען מיר א גרויסע דייטש-שפרעכענדע בעפעלקערונג, און מיר ווי-לען האבען א רעכט צו פיהרען אונזער אייגען לע-בען ווי מיר פערשטעהען און פיהלען, און ווי מיר זענען בערעכטיגט. די רייבונגען זענען גאנץ ערנסטע, און די גאנצע לאגע און אלע טענות פון ביידע צדדים זענען ענליך צו פאלעסטינע, וואו די יודען זענען א מינאריטעט, אפער א מאיאָרי-טעט, אלס א פאלק פון זיבעצעהן מיליאן מענ-שען מיט א גרויסער רייכער קולטור.

עס ווערען געמאכט פערזוכען אין טשעכאס-לאוואקיע צו ברענגען צו א פערשטענדניש צווי-שען די טשעכישע און דייטשע קולטור טרעגער. ס'איז דא א פונקט וואו דער פעראייניגונגס-פער זוך איז האפנונגספיל. דער פונקט איז די סאציאל דעמאקראטיע. ווען די פעראייניגונג פון די טשעכען און דייטשען וועט ווערען א פאקט אין לעבען, וועט עס זיין א דאנק דער סאציאליסטישער בעוועגונג וואו טשעכען און דייטשען קומען זיך צוזאמען ווי פריינט צוליב ביידענס צוקונפט.

אט אויף דעם וועג, זאגט יוסף שפרינצאק, וועט אין דער צוקונפט מעגליך זיין א פערשטענד ניש צווישען די יונגע יודען און די יונגע אראבער אין פאלעסטינע.

עס וועלען קומען צוריק אין פאלעסטינע אראבישע סטודענטען מיט א ליבעראלען גייסט און אייניגע אויך מיט א סאציאליסטישען גייסט. די יודישע חלוצים, די פאלעסטינער יודישע סאציאליס-טען וועלען דארפען אט דעם ליבעראלען און סאצי-אליסטישען גייסט ביי דער אראבישער יוגענד ענט-וויקלען, און דאס וועט סוף כל סוף פיהרען צו א פערשטענדיגונג.

נאטירליך, עס טוט זיך נישט אזוי שנעל ווי עס רעדט זיך. אפער דאס איז דער וועג און דער וועג איז דער איינציגער, דער זיכערער צו א שלום.

אויף דעם האפט די יודישע ארבייטער-בעוועגונג אין ארץ-ישראל, און אויף דעם פערלאזט זיך איצט די יודישע ארבייטער פיהרערשאפט מיט אקטיוויטעט.

פייערונג פון אַנ׳אַנגעזעהענעם נדבן

דאָס מאָל שרייבען מיר נישט קיין רעצענזיע וועגען מוזיק, אָדער געזאַנג, נאָר קליינע רעפלעקסען איבער אַנ׳עניך, וואָס האָט דאָך אַנ׳אַנגענעהמען קלאַנג. דעם 25. ד. ח. פייערט ה׳ פ. גערשאַווסקי און זיין פרוי דעם 32-יעהריגען האָכציימס טאָג, דוכט זיך, אַ דאָס איז אַ גאַנץ פּריוואַטע אַנגעלעגענהייט, אָבער דאָך... 32 יאָהר ווי ה׳ גערשאַווסקי האָט אָנגעהויבען זיין אינדוסטריעלע און געזעלשאַפטליכע אַרבייט און דאָס איז אויך אַ פּריוואַטע אַנגעלעגענהייט, ווען ה׳ גערשאַווסקי וואָלט אין זיין פּריוואַטער אַרבייט נישט איינגעפלאָכטען עפּיס וואָס איז ווערט צו פערבאַטרען. נעמליך, ער האָט אין זיין שווערער אַרבייט נישט פערגעסען אין זיינע מיטמענשען. גערשאַווסקי איז כידוע אַ פאָטער פון יתומים, אַ מחותן פון אָרימע חתן-כלות. אַ קרוב נישט נאָר פון באַקאַנטע, נאָר אויך פון גאַנץ ווייטע קרובים... און אַ שטילער טרייסטער פון בכבוד׳ע אָפּגעקומענע באַקאַנטע און אַפילו נישט באַקאַנטע, אַ שטילער נדבן פון יח״ל און נאָך און נאָך, וואָס איז כולל אין וואָרט מתן בסתר... דערייבער ווילען מיר דאָס דיסקרעט באַטראַכטען, נישט צוליב דעם למען ידעו, נאָר ווען דער פּאָזיטיווער צוזאָג, אַז עס וועלען זיך אפשר געפינען אַזעלכע, וואָס וועלען זיך פון איהם אָנשטעקען. אָבער שרייבענדיג דאָס, ווייסען מיר געוויס, אַז די קראַנקהייט איז חייט נישט אַנשטעקענד...

ווי גוט און נוצליך וואָלט געווען, אין הייב־ מינגע ביטערע צייטען צו האָבען פיל אַזעלכע ווי ה׳ גערשאַווסקי.

D-ski

היינט, ערשטער נאָכמיטאָג-קאָנצערט פון לאָדזער פיל-האַרמאָנישען אָרקעסטער

היינט, דינסטאָג, 8.30 נאָכמיטאָג, קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע דער ערשטער סימפאָנישער קאָנצערט פון לאָדזשער פילהאַרמאָנישען אָרקעסטער.

מעלדונגען

גרויסע הנחות אין שטאָטישען טעאַטער.

ביבליאָטעק א.נ. ב. באַראָכאָוו, אַל. קאָשטשושקי 9.

די קולטור קאָמיסיע ביי דער באַראָכאָוו-ביבליאָטעק, אַל. קאָשטשושקי 9 גיט אַרויס ספּעציעלע הנחה-בילעטען אין שטאָטישען טעאַטער צו זייער ביליגע פרייזען. די הנחה-בילעטען זענען שטענדיג גילטיג.

הנחה-בילעטען אין אַלע קינאָס, אויף אַלע טעג און סעאַנסען.

פרייטאָג, דעם 29 א ספּעציעלע הנחה-פאָרשטעלונג אין שטאָטישען טעאַטער.

בילעטען פון 30 גר. ביז 1.40 צו בעקומען אין דער ביבליאָטעק.

שבת, דעם 6-טען יאַנואַר 10.30 פריה אין „קאַפּיטאָל" אַ הנחה פאָרשטעלונג פונם בערימטען פילם „בינט מלאָרזשי" בילעטען צו 25 גר.

די באָראָכאָוו ביבליאָטעק, אַל. קאָשטשושקי 9 טעל. 191.50 איז עפענט טעגליך פון 10 פריה ביז 2 נ.מ. און פון 4 ביז 10 נ.מ

געזעלשאַפט קולטור-ליגע, לאָדז.

די טעאַטראַל אַרטיסטישע אָפּטיילונג גיט אַרויס הנחה בילעטען אין שטאָטישען טעאַטער אויף אַלע יום טוב טעג צו ביליגע פרייזען.

הנחה-בילעטען אין קינאָס.

די אָפּטיילונג גיט אַרויס הנחה בילעטען אין די בעסטע קינאָס ביי אונז אין שטאָט. די בילעטען זענען גילטיג אויף שבת און זונטאָג און יום טוב הנחות אויף אַלע סעאַנסען און אויף אַלע פּלעצער.

שפּראַך-קורסען.

סוועריען נאָך אָנגענומען איינשרייבונגען אויפן קורס פון ענגליש, פראַנצויזיש און רוסיש. דער אָפּצאָהל פאַר אַ גאַנצען קורס איז 10 זל. איינשרייב געלט 1 זל.

עספּעראַנטע קורס פאַר אָנפאַנגער.

די עספּעראַנטע סעקציע ביי דער געז. „קולטור-ליגע" אָרגאַניזירט אַ עספּעראַנטע קורס פאַר אָנפאַנגער. דער קורס דויערט 3 חדשים. דער אָפּצאָהל פאַרן גאַנצען קורס איז פינף זל. איינשרייב-געלט נאָר 50 גראָשען.

איינשרייבונגען אויף די קאָלאָניעס און זאַקאָפּאַנע.

די לאָדזער אָפּטיילונג נעמט אָן איינשרייבונגען אויף דער „קולטור-ליגע" אין זאַקאָפּאַנע. דער גאַנצער אָפּצאָהר פון דער גרופּע קומט פאָר פון דעם 1 יאַנואַר 1934. איינשרייבען זיך קאָן מען אויף 10 טעג, 2 וואָכען, 3 וואָכען און 4 וואָכען.

הנחה-בילעטען. איינשרייבונגען און אינפאָרמאַציע יעדען טאָג אין סעקרעטאַריאַט פון קולטור-ליגע זאַכאָדניע 68 (פראָנט פּאַרטער) טעל. 191-15 פון 10 ביז 3 און פון 4.30 ביז 9.30 אָוונט.

גראָסער - ביבליאָטעק אין לאָדז, זאַכאָדניע 68

דער חודש דעצעמבער איז דערקלערט געוואָרען אַלס ווערבונג חודש פאַר נייע לעזער. אין דער ביבליאָטעק געפינען זיך די בעסטע אויסגאַבען אין דער יודישער און פּוילישער שפּראַך, רייכע קינדער - אָפּטיילונג, חודש - אָפּצאָהל פון 40 גר. אָן. ביים איינשרייבען זיך אין דעם חודש — גרויסע הנחות. די איינשרייבונגען קומען פאָר יעדען טאָג פון 1 ביז 3 נאָכמ. און 6 ביז 10 אָוונט, שבת פון 10 ביז 2. און פון 5 ביז 9 אָוונט

איציק מאַנגער אין זש.ט.ק.

דינסטאָג, דעם 26 ה.ח. 9 אַ זייגער אָוונט וועט אין דער יודישער געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטעניש, וואָלטשאַנסקאַ 35 דער בערימטער באַלאַדען-דיכטער און הערליכער רעציטאַטאָר איציק מאַנגער (רומעניען) האַלטען אַ פאָרלעזונג אַדות: „לצים און נאַראָנים ביי יודען און אַנדערע פעלקער"

סיי די טעמע פון פּראָלעגענט, סיי די טעמע גיבען די גוואַראַנציע, אַז די פאָרלעזונג וועט צאָהלרייך בעזוכט ווערען.

6950

הייבט אויז פאלגענדע טעג — גרויסע פּרעמיערע! — הייבט אויז פאלגענדע טעג

„URWIS Z HISZPANJI"

מיט EDDIE CANTOR אין דער הויפּטראָלע.

דער זאַל איז גוט בעהייצט.

אויסערן פּראָגראַם: אַ קלאַנג-צוגאַבע.

אָנהייב 4 אַ זייגער נאָכמ. שבת, זונטאָג און יום-טוב 12 אַ זייגער בייטאָג.

דער זאַל איז גוט בעהייצט.

קלאַנג-קינא CAPITOL

זאַוואַדזקאַ 16

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

לאָקאַלען

אַנ׳ערשטקלאַסיגע וואוינונג פון 4 צימער און קיך מיט אַלע בעקוועמליכקייטען עווענטועל 2 צימער און קיך מיט אַלע בעקוועמליכקייטען צו פערמיטען. זימאַנאַווסקיעגאָ 14, ביים ווירט 6969

א צימער מיט אַ בעזונדערען איינגאַנג מיט אַלע בעקוועמליכקייטען זאָפאָרט אָפּצוגעבען, ס׳קאָן זיין פאַר פריילינס אָדער יונגעלייט, עס איז אויך געאייגנעט אויף א פראַצאָווניע, ביי ליבערמאַן, גדאַנסקאַ 8, וו. 45.

Do wynajęcia! 2 pokoje z kuchnią z wygódką na 2-gim piętrze: Aleja 1-go Maja 71, u gospodarza. 6966

פערשידענעם

א קאַראַקול-מאַנטעל געלעגענהייט-ליך צו פערקויפען. צו ערפאַהרען פּאָלודניאָווע 31, וואוינונג 16.

ס׳איז פערלוירען געוואָרען אַ באַנק-קוויט פון דער Bank Kup. Kred. Piotrkowska 29 Nr. 15892 אויפן נאָמען א. טענענבוים. דער קוויט ווערט ערקלערט פאַר אומגילטיג. 6967

בעקאַנטמאַכונג. דער געוועז. שותף פון פריזיער-געשעפט Maks, Piłsudskiego 36 אַרבייט יעצט אין דעם דאַמען - סאַלאָן ביי L. Rozencwajg, Zawadzka 26 tel. 224-45 6945

בוכהאַלטער און רוטינירטער בילאַנסיסט מיט לאַנגיעהריגער פּראַקטיק האָט נאָך איינציגע פרייע שטונדען. פאַר אָנערקענען די ביכער גאַראַנטיר איך מיט קויציע. פרייזען מעסיגע. 6974

Leon Krell, Piotrkowska 86, m. 37

דיפּלאָמירטע פּיעלעגניאַרקע נעהמט אָן זאַסטרזיקען, מאַסאַזשען, אויך דיזשורירען. טעלעפאָן 118-94. 6740

LECZNICA chorób uszu, nosa i gardła
מיט שטענדיגע בעטען
עס אָרדינירען די דאָקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

כירורגישער קאַבינעט
Dr. med.
J. Szreiber
געפינט זיך יעצט אויף
Narutowicza 9 tel. 122-95
אָפּעראַציעס, אָפּאַטרונקעס, היילט זשילאַקעס א.ט.וו., נעמט אָן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אָוו. לעטשניצע-פרייזען.

כירורגישער קאַבינעט
Dr. med. M.
Eljasberg
80 פּיעטריקאָווער 80
טעל. 117-87.
נעהמט אָן פון 3–5 נאָכמיטאָג.

ווילכטיג פאַר א חברה
אָדער אַ בית-תפילה
צוזוקצוגעבען אַ לאָקאַל צו דאַווענען שבת פאַר אַ ביליגען פּרייז. פּלאַץ וואָלנאָשטשי (נייע שטאָט) 6 חדר „תורה ודת". מעקלערס נצוואונשען.

WZOROWY KOMPLET
FREBLOWSKI
syst. Montessori
wraz z rytmiką i początkowem nauczaniem
(na żądanie hebrajski)
ul. Północna 8
I podw. poprz. of. II p.
Do kompletu przyjmuje się jeszcze dzieci od lat 3½ do 7.
Zapisy w godz. 4—6 pp.

ערעפענט געוואָרען
אויף פּיעטריקאָווער 59
געוו. „Rogów"
פון גרעסטן אַנאַטאָמיש-פּאַטאָלאָגישען
מוזעאום
וואָס בעזיצט 6 אָפּטיילונגען, איבער 1000 עקספּאָנאַטען, זעלטענע נאַטור-ערשיינונגען פון דער וועלט ווי: צווייי ציוזאַמענגעוואַקסענע קינדער (Sjami) אַ ציקלאָפּ מיט איין אויג, אַ קינד מיט 2 פּנים׳ער א. ז. וו.
אָפען טעגליך פון 11 פריה ביז 11 אָוו.
איינטריט נאָר 50 גר.

כירורגישער קאַבינעט
Dra med.
M. Kantor
איז געוואָרען איבערגעטראַגען אויף זשעלאַנאַ 5
טעל. 112-22
נעהמט אָן פון 1–3 און פון 6–8 אָוו.
לעטשניצע-פרייזען.

כירורגישער קאַבינעט
פון Dr. med.
A. FOKSZANSKI
Piotrkowska 101
tel. 210-76
נעהמט אָן פון 1–2 און פון 5–7 אָוונט
אָפּעראַציעס, אָפּאַטרונקעס, קוואַרץ, דיאַטערמיע א. ז. וו,
לעטשניצע - פרייזען.

Dr. med. I. Gajst
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
זגערזשער 40, טעל. 119-45
נעמט אָן פון 10 ביז 11 און פון 5–6 אָוו.

רוטינירטע
קראַנקען-שוועסטער
נעמט אָן:
דיזשורען, מאַסאַזשן
און איינשפּריצונגען.
טעלעפאָן 157-49

זיכערע הילף און א רפואה!

אָהן אָפּעראַציע, אָהן בלוט, אָהן א מעסער און אָהן בלוט-פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף ברוכען, פאַר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאַליקעס אין גוף, פאַר הויקערס אָהן פיס.

פערלאָזט נישט די קראַנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך וואַקסט גרויס ווי א מענשען-קאָפּ, און עס פאַלט אַריין אין דעם כיס איז דער קראַנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראָגריג און שטערבליך. ספּעציעלע גומענע היילבאַנדאַזשען בעזייטיגען זיכער דעם שרעקליכען ברוך, אויך פאַר הויקערס, לייזונגען ספּעציעלע הייל-גאָרסעטן און אָפּאַראַטען פאַר פערקרימטע פיס און פלאַטפיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס.

עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

זייט דעם ערשטען אָקטאָבער ד. י. ווערען אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט נור פון מיר פּערזענליך בעהאַנדעלט.

אַכטונג

איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.
מיר נעהמען אויך אָן פּראָוויזאָרישע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער הערצליכסטען דאַנק דעם גרויסען און איינציגען אָרטאָפּעד, ספּעציאַליסט ה׳ דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 פראָנט, פּאַרטער, פאַר זיין וואונדערבאַרע און ערפאָלגרייכע קוראַציע צו אונזערע זעהר שווערע קראַנקען-פעלע, האָט דער ספּעציאַליסט ה׳ י. ר. אויסגעפיהרט וואונדער בעהייזען דערמיט, וואָס אָהן שום מעסער-אָפּעראַציע האָט ער אונז פאָלשטענדיג אויסגעהיילט אַזוי, אַז מיר פיהלען זיך אויסגעזעצט, פאַר וועלכעס מיר בלייבען איהם אייביג דאַנקבאַר און מיר ערלויבען דעם געעהרטען דיר. י. ר. זאָהר געבען אונזער דאַנקבאַרקייט אין דער פּרעסע צו פערעפענטליכען.

ד״ר מעד. מאַקסימיליאַן מינצער, סאָרנאָפּאָל.
עלטערן: איגנאַציאָן יוזעפאָוואַ באַרטאָשעווסקי, לאָדז.
מ. גריימאַן, אַלעקסאַנדראָוו.
ראָבערט האַרטמאַן, לאָדז, פאַבריקאַנט און הויזבעזיצער.
זעליג שציצינער, אַל. 1. מאַי 36.
(6)

א רוטינירטער
בוכהאַלטער-בילאַנסיסט
מיט גרינדליכער קענטנישען פון שטייער-פראַגען, לאַנגיעהריגער פּראַקטיק און רע-פערענצען, האָט פרייע שטונדען.
EL. M. WARCHIWKIER,
Piotrkowska 59/8
פון 3–4 און פון 8.30–10 אָוונד.

Dr.
S. Kantor
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אָן פון 8–2 נאָכמ. און פון 4–9 אָוו., זונטאָג און יום-טוב פון 8–2 נאָכמ

Dr. med.
Z. Datyner
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקה.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2–3 און פון 6–8 אָוו.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ, 5 טעל. 159-40
נעהמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9–1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.